

CRUX

AKI-LIITOT RY

MAALISKUU 2021

1

TEEMA
TULEVAISUUS

Tulevaisuus juoksee vastaan muutoksen kera s. 19

- Työlainsäädäntö elää ja kehittyy s. 6
- Vaeltava jumalanpalvelus s. 46

VERKOSSA

päivitä jäsentietojasi www.aki-liitot.fi

.....

Parasta tulevaisuudessa on,
että se tulee päivä
kerrallaan.

.....

Abraham Lincoln

MINNA RAASSINA

AKIN JA KANTTORI-URKURILIITON
PUHEENJOHTAJA
minna.raassina@evl.fi

Synttärionnea, AKI-liitot!

Tammikuussa tuli täyteen tasan 20 vuotta AKI-liittojen perustamisesta. Liitolla on nyt myös uusi nimi: AKI-liitot ry. Valtuusto päätti nimenmuutoksesta marraskuussa 2020, ja Patentti- ja rekisterihallitus on hyväksynyt nimen.

Miten sitten AKI-liitot muodostui? Tunnustelut Diakoniatyöntekijöiden liiton, Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton tiiviimmäksi yhteistyöksi alkoivat 90-luvun alussa Akavan kokonaistumisyrykimysten tukena. Lamavuodet eivät ilmeisesti kuitenkaan olleet suotuisat liittojen lähentymiselle. Seurakunnissa jouduttiin kilpailemaan siitä, mikä virka lakkauteen ja mikä jää.

Vuosikymmenen lopulla asiassa aktivoituttiin jälleen, kun Akava oli ilmoittanut, ettei se hyväksy enää uusia pieniä järjestöjä jäsenikseen. Tämä viesti loi ilmeisesti kirkollisille aloille painetta aloittaa liittoutumisneuvottelut uudelleen.

Syksyllä 1999 valmistauduttiin virkaehtosopimusneuvotteluihin. Yhdessä kolmen liiton kesken sovittiin tärkeimmäksi tavoitteeksi diakoniakoniatyöntekijöiden palkankorotukset. Tämä tavoite myös toteutui ja osoittaa silloista tahtoa voimien yhdistämiseen.

Laivaseminaarissa tammikuussa 2000 kolmen liiton hallitukset neuvottelivat yhteistyön tiivistämisestä. Liitot tahoillaan hyväksyivät

saavutetun neuvottelutuloksen, ja perustamisasiakirja allekirjoitettiin vuotta myöhemmin. Edelleen yhteistyön tiivistämispyrkimykset jatkuivat, ja ne johtivat lopulta siihen, että SKPL ja SKUL syvensivät yhteistyötään, mutta samassa yhteydessä DTL irtautui AKIsta. Tämä tapahtui ainoastaan kolme vuotta AKIn perustamisen jälkeen.

Vuodesta 2017 lähtien AKI-liitot on ollut jälleen kolmen liiton muodostama yhteisö, kun Suomen teologiliitto hyväksyttiin AKIn jäsenjärjestöksi heti perustamisensa jälkeen.

AKI-liittojen syntyvaiheessa tavoiteltiin pienten liittojen suurempaa painoarvoa.

AKI-liittojen syntyvaiheessa tavoiteltiin pienten liittojen suurempaa painoarvoa yhteenliittymän kautta. Tavoitteina olivat myös synergiaedut resurssien käytössä mm. yhteisen henkilöstön ja tilojen kautta. Yhteistyön ja voimien yhdistämisen tärkeys on säilynyt vähintäänkin ennallaan. On

kin tärkeää työskennellä AKIn perusliittojen välisen luottamuksen säilymiseksi ilman, että minkään liiton ja sen jäsenistön erityiskysymyksiä tai ominaispiirteitä tarvitsee uhrata.

Olkoon AKI myös jatkossa avoin uusille jäsenille. Liiton uusi nimi ja hallinnon uudistaminen tammikuussa hyväksytyjen uusien sääntöjen kautta liittyvät läheisesti AKIn kykyyn uudistua tarkoituksenmukaisesti, uudistua toimintaympäristön muuttuessa ja erityisesti jäsenistön tarpeista käsin. ✕

CRUX

1 | MAALISKUU | 2021

TEEMA: TULEVAISUUS

- 19 **KIRKOLLA EI OLE AIKAA
LOPUTTOMIIN**
Myös Oulussa tulevaisuus juoksee
vastaan muutoksen kera
- 24 **MILLENNIAALIT HAASTAVAT KIRKKOA**
- 28 **AIKAMATKA**
2040-luvun kirkkomusiikkiin
- 32 **MITEN TEKOÄLY**
voi tuoda seurakunnan
lähemmäs ihmisiä?
- 36 **KUINKA KÄY KRISTILLISEN
KASVATUKSEN?**
- 40 **YHTEISKUNNAN RAKENNEMUUTOS**
ja älykkään supistumisen strategiat

ARTIKKELIT

- 46 **VAELTAVA JUMALANPALVELUS**
kokoaa seurakunnan yhteen
turvallisesti
- 50 **KIRKKOHERRAN VAALI**
- 54 **AUTON TEOLOGIAA**
- 57 **LUKUKOKEMUS**
Yhteyden rakentajat
- 59 **KUORIKAAPU VAI MESSUKASUKKA?**

AJANKOHTAISTA

Ajankohtaista edunvalvonnassa **6**

AKIn lakimies **11**

Ehdota Vuoden pappia 2021 **11**

Kirkon akateemiset
on nyt AKI-liitot **11**

Pohjoismainen
kirkkomusiikkisymposium 2021 **12**

Ehdota Vuoden Kanttoria 2021 **12**

VAKIOT

Pääkirjoitus **3**

Päätoimittajalta **10**

Pappisliiton puheenjohtalta **13**

Sarjakuva **14**

Teologiliiton puheenjohtajalta **15**

Akipedia **16**

Etymologian sanakirja **18**

Minun tieni **23**

Opiskelijavinkkelit **45**

Työntekijän näkökulma **53**

Teologiliiton kuulumisia **56**

Eläkeläisen mietteitä **61**

CRUX

JULKAISIJA

AKI-liitot ry.

Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA

Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515,
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Merja Laaksamo, pastori (pj.)

Päivi Helén, kappalainen
Kaisa Iso-Herttua, oppilaitospastori
Henri Järvinen, pastori
Satu Kreivi-Palosaari, kappalainen
Anna Pulli-Huomo, kanttori
Ismo Savimäki, kanttori
Ari Stenman, kanttori
Joanna Töyräänvuori, tutkijatohtori

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU

Otavamedia OMA
Firdonkatu 2 T 151
00015 Otavamedia

ILMOITUSHINNAT

Koko
2/1 s. 380 mm x 255
mm

1 790,- euroa

1/1 s. 190 mm x 255 mm
1 020,- euroa

1/2 s. 155 mm x 114 mm
73 mm x 228 mm
560,- euroa

1/4 s. 101 mm x 118 mm
330,- euroa

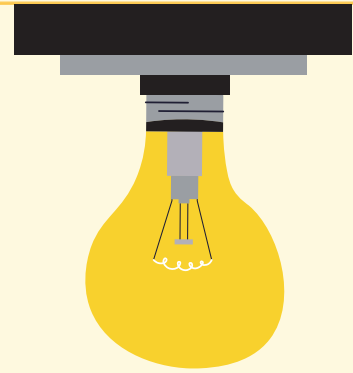
1/8 s. 101 mm x 55 mm
200,- euroa

takisivu 190 mm x 230 mm
1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPIIKKA

PunaMusta Oy

TYÖLAINSÄÄDÄNTÖ ELÄÄ JA KEHITTYÄ

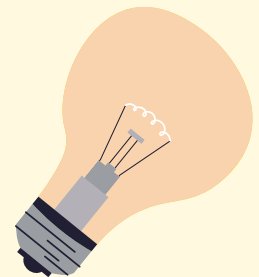
Työlainsäädäntöä kehitetään jatkuvasti. Uusia muutoshankkeita on koko ajan vireillä niin yleisesti kuin eri erityisaloilla. Henkilöstön asioiden huomioon ottaminen myös lainvalmistelussa on yksi ammattiliittojen keskeisistä tehtävistä, ja usein siihen myös kuluu paljon aikaa.

JUSSI JUNNI

TOIMINNANJOHTAJA, AKI-LIITOT RY

Erilaiset työllisyystoimet ovat sävyttäneet poliittista keskustelua koko tämän hallituskauden. Paljon puhutaan siitä, miten saataisiin enemmän ihmisiä töihin. Kysymys on kriittinen siksi, että Suomen työllisyysaste (77,2 % iältään 20–64-vuotiaiden joukossa vuonna 2019) on heikompi kuin esimerkiksi Tanskassa (78,3 %), Norjassa (79,5 %) ja Ruotsissa (82,1 %). Koronapandemia on lisäksi saattanut työttömäksi yli 50 000 henkilöä, eikä tilanne tätä kirjoitettaessa maaliskuun alussa näytä lainkaan helpottavan.

Suomen väestön keski-ikä nousee, kun ikääntyneitä on yhä enemmän suhteessa nuorempiin. Vielä 1990-luvun alussa alle 15-vuotiaita ja yli 65-vuotiaita oli sataa työikäistä kohden 49, vuonna 2010 luku oli noussut 51:een, vuonna 2020 jo 62:een. Tämä väestöllinen huoltosuhde heikkenee väestöennusteen mukaan edelleen aina 2070-luvulle asti niin, että silloin ei-työikäisiä on jo yli 80 kutakin

sataa työikäistä kohden. Selvää on, että hyvinvointivaltiomme perusta lepää koko ajan vain kapeammilla hartioilla.

Työllisyys on muita heikompaa vain peruskoulun suorittaneiden, 30–39-vuotaiden naisten, maahanmuuttajien sekä yli 55-vuotiaiden joukossa. Lääkkeeksi nykyinen maan hallitus on tarjonnut muun muassa koulutustason nostoa pidentämällä oppivelvollisuutta, nykyistä tasa-arvoisempaa perhevapaamallia sekä yli 55-vuotiaille kohdennettua työllisyyspakettia, joka on sisältänyt yhtäältä porkkanana palkkatukea, toisaalta keppinä eläkeputken poiston.

Ammattijärjestöt ovat tässä valmistelussa pääasiassa tukeneet esitettyjä ratkaisuja, vaikka esimerkiksi eläkeputken koskeminen on ollut liitoille kipeä ratkaisu. Samoin perhevapaauudistukseen olisi toivottu vielä radikaalimpaa otetta; esimerkiksi perhevapaauudistuksen ja nykyisen kotihoidontuen säilyttämisen vaikutukset työllisyyteen on arvioitu kielteisiksi.

Vielä on paljon töitä tehtävänä sen eteen, että Suomi saisi lisää työvoimaa. Työikäinen väestö kasvoi vuoteen 2018 saakka, mutta vuodesta 2009 alkaen lisäys perustui pelkästään ulkomailta muuttaneen väestön lisääntymiseen. Nyt sekään ei enää riitä, vaan työikäisten määrä on ollut jo pari vuotta laskussa. Lainsäädännössä on paljon tehtävää työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton edistämiseksi.

Millaista apua paikallisesta sopimisesta?

Paikallisesta sopimisesta keskustellaan paljon. Työnantajapuoli, EK

ja Suomen Yrittäjät etenkin, pitävät tärkeänä sopimisen mahdollisuuksien laajentamisesta nykyisestä. Paikallisella sopimisella tarkoitetaan sitä, että työpaikalla voidaan sopia työehtosopimuksen ja osittain myös työläinsäädännön reunaehdoista poikkeavasti – joko henkilökohtaisesti tai henkilöstön edustajien välillä kollektiivisesti.

Paikallisen sopimisen suhteen ajankohtainen poliittinen kysymys on, voisivatko sellaiset järjestäytymättömät yritykset – eli yritykset ja muut yhteisöt, jotka eivät kuulu työnantajaliittoon – myös sopia paikallisesti. Nykyäänhan useimmat työehtosopimukset edellyttävät paikalliselta sopimiselta paitsi sitä, että yritys kuuluu työnantajaliittoon, myös sitä, että työpaikalla on liittoon järjestäytynyt luottamus-

mies. Etenkin pienemmissä yrityksissä työntekijöiden järjestäytymisaste saattaa olla alhainen, jolloin vain vähemmistö työntekijöistä saa osallistua luottamusmiehen vaaliin. Toisaalta luottamusmies, jonka tehtävänä olisi sopia työehdoista koko henkilöstön puolesta, ei useinkaan saa tietoa kuin järjestäytyneiden työntekijöiden työehdoista.

Vaade paikallisen sopimisen lisäämiseen ei juurikaan koske julkista sektoria. Kirkossa, kunnissa ja valtiolla kaikki työnantajat ovat järjestäytyneitä ja paikallisen sopimisen mahdollisuudet kohtuullisen laajat. Paikallisia sopimuksia myös tehdään, esimerkiksi kirkon sopimuksista vaikkapa moduulityöaikakokeilut tai leirivapaisiin tehdyt parannukset.

Paikallisen sopimisen laajentaminen ei ole yksinkertaista. Luottamusmiehellä on merkittävä irtisanomissuoja, ja hän saa tehtävänsä myös koulutusta liitoltaan. Järjestäytymättömiä työntekijöitä edustavan luottamusvaltuutetun irtisanomissuoja on usein heikompi eikä koulutusta ole samalla tavoin saatavissa. Akava Worksin helmikuussa julkistamassa paikallisen sopimisen selvityksessä ilmeni, että kyselyyn vastanneista työnantajista peräti 82 % haluaisi neuvotella jonkun muun kuin henkilöstön edustajan kanssa paikallisista työehdoista.

Ammattiliitot ovat pitäneet tärkeänä, että luottamusmiesjärjestelmä säilytetään. Esimerkiksi Akavassa on katsottu, että luottamusmiesvaaliin osallistuvien ja siten tiedonsaantioikeuden alaan kuuluvien henkilöiden piiriä voitaisiin laajentaa. Akavassa on pohdittu myös mahdollisuutta sopia

Voisivatko sellaiset järjestäytymättömät yritykset, jotka eivät kuulu työnantajaliittoon, myös sopia paikallisesti?

työehdoista paikallisesti koko henkilöstön kanssa sellaisissa pienissä työyhteisöissä, joissa luottamusmiestä ei ole. Samalla tarvittaisiin parannusta myös työntekijäpuolen suojaan. Esimerkiksi paikallisen sopimuksen tulkintaetuoikeuden siirtyminen Ruotsin malliin työnantajalta työntekijöille parantaisi työntekijöiden oikeusturvaa.

Työehtosopimuksen tai työlainsäädännön tason alittavan paikallisen sopimisen mahdollistaminen henkilökohtaisesti työntekijän ja työnantajan välille taas johtaisi siihen, että yksittäinen työntekijä kykenisi haastamaan työnantajan, joka asemaltaan ja tiedoiltaan on usein työntekijään verrattuna ylivoimainen. Harvan työntekijän neuvotteluasema on niin hyvä, että hänellä on tosiasiallinen mahdollisuus neuvotella työehtojaan työnantajan esittämää tasoa paremmiksi.

Kirkon henkilöstösääntely uudistuu

Kirkkolain kokonaisuudistus on ollut jo pitkään vireillä. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen teknistä uudistusta varten perustettiin niin sanottu kodifointityöryhmä jo vuonna 2005. Työ on ollut verrattain hidasta, mutta vuonna 2018 kirkolliskokous päätti antaa ehdotuksen uudesta kirkkolaista. Lakiehdotus kohtasi kuitenkin ongelmia eduskunnassa. Perustuslakivaliokunta katsoi viime maaliskuussa, että kirkkolakiesityksessä on sellaisia merkittäviä valtiosääntöoikeudellisia ongelmia, ettei lakia voitu hyväksyä muuten kuin perustuslain säätämisjärjestyksessä. Tähän eduskunta ei luonnollisestikaan ollut valmis. Lain eduskuntakäsit-

tely keskeytettiin ja laki palautui kirkon valmisteltavaksi.

Kirkkolakiesitys valmisteltiin Kirkkohallituksessa nopeasti uusiksi niin, että kirkolliskokouksen syysistunto pääsi jo käsittelemään uutta ehdotusta. Uusi kirkkolaki on perustuslakivaliokunnan kannanoton mukaisesti supistettu mahdollisimman pieneksi niin, että siihen kuuluvat vain ne kirkon hallintoon ja järjestysmuotoon kuuluvat kysymykset, jotka on johdettavissa perustuslain 76 §:stä. Tämä johtaa siihen, että kirkon viranhaltijoita koskeva sääntely kootaan omaan lakiin evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta, joka ei kuulu kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen alaan.

Kirkon viranhaltijoita koskeva erillislaki on AKI-liittojen tavoitteiden mukainen. Erillislaki tarkoittaa, että jatkossa työlainsäädännön eri osa-alueiden uudistuksia voidaan päivittää kirkossa samassa tahdissa muiden työelämäsektoreiden kanssa. Esimerkiksi kiky-sopimuksen mukanaan tuomat parannukset työntekijän muutosturvaan saatiin kirkkoon reilusti myöhemmin kuin muille aloille, koska muutokset piti ensin kierrättää kirkolliskokouksen kautta. Jatkossa myös eduskunnalla on oikeus muuttaa kirkon viranhaltijalakia itse eikä vain palauttaa sitä kirkon valmisteluun. Tätä on pidettävä hyvänä asiana viranhaltijoiden oikeuksien toteutumisen kannalta.

Tässä vaiheessa kirkon viranhaltijalakiesityksestä on korjattu muun ohessa viranhaltijan terveystietojen käsittelyä sekä varoitusta koskevat perusoikeuksien vastaiset muutoksenhakukiellot. Lakiehdotukseen on myös lisätty kirkkohallituksen alun perin esittämä, mutta kirkolliskokouksen pois äänestämä viranhaltijoiden tasapuolisen kohtelun vaatimus ja syrjintäkielto. Kirkon viranhaltijat ovat tähän saakka jääneet ainoaksi ryhmäksi yhteiskunnassa, joiden osalta tasapuolisen kohtelun vaatimusta ja syrjintäkieltoa ei ole toteutettu laissa. Lisäksi lakiehdotuksesta on poistettu uudistus, joka olisi mahdollistanut palkan takaisinperinnän viennin suoraan ulosottoon ilman ulosotoperusteen hakemista oikeudesta. Esimerkkiä tällaisesta viranhaltijalle haitallisesta käytännöstä ei myöskään ole millään muulla alalla.

Ongelmia on kuitenkin uudestakin lakiesityksessä. Esimerkiksi kelpoisuusvaatimukset koskisivat

Kirkko on ainoa yhteiskunnan sektori, jossa yhteistoiminnasta ei ole säädetty lailla.

uudenkin lain mukaan vain viranhaltijoita. Kuntasektorilla on selvää, ettei työnantaja voi kiertää kelpoisuusvaatimuksia ottamalla henkilöitä viran sijaan työsuhteeseen. Tämä pitäisi saada meillä kirkossakin selväksi.

Toinen ongelma koskee seurakuntapastorin viran täyttöä sekä sen ja papin virkojen sijaisuuksien nimityspäätösten muutoksenhakukieltoa. Useat valtiosääntöoikeuden professorit kiinnittivät jo vuonna 2019 perustuslakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa huomiota siihen, että muutoksenhakukielto kohdistuu papiston osalta kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asetmassa oleviin. Perustuslain hengen mukaista olisi avata myös seurakuntapastorin virka julkiselle hakumennettelylle sekä kaikki papinvirkojen nimityspäätökset normaalille muutoksenhauille. Esimerkiksi tällä hetkellä ei ole riittäviä keinoja puuttua tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain vastaisiin virkavalintoihin papin virkojen osalta.

AKI-liitot ovat tehneet paljon työtä edellä mainittujen muutosten eteen. Vielä on kuitenkin viljaa vainiolla korjattavana. Tapauksien kirkolliskokousedustajien kanssa jatkuvat kevään mittaan, ja lakiehdotuksen siirryttyä valtionhallintoon olemme yhteydessä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehiin että lakiehdotusta valiokunnissa käsitteleviin kansanedustajiin.

Yhteistoiminta – työntekijöiden oikeus tietää ja vaikuttaa

Yksi tällä hallituskaudella läpivievistä isoista hankkeista on yhteis-

toimintalain uudistaminen. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on kirjattu yhteistoimintaa koskevan lainsäädännön rakenteellinen ja sisällöllinen uudistaminen. Yrityksiä ja muita yhteisöjä yleisesti koskevasta yhteistoimintalaista onkin marraskuussa annettu mietintö, johon ammattijärjestöt ja muut tahot, AKI-liitot mukaan luetuna, ovat antaneet lausuntoja.

Lakiuudistus vie yhteistoimintaa hyvään suuntaan. Vuoropuhelua henkilöstön kanssa lisätään siten, että sitä tulee käydä vähintään neljästi vuodessa. Soveltamisalarajoitukset yksinkertaistuvat niin, että erot 20 ja 30 hengen työyhteisöjen välillä poistuvat. Myös muutos-

tilanteissa sovellettavia erilaisia yhteistoimintamenettelyjä selkiytetään nykyisestä.

Yhteistoiminnan osalta kirkon asema on iso ongelma. Kirkko on ainoa yhteiskunnan sektori, jossa yhteistoiminnasta ei ole säädetty lailla. Kirkossa on voimassa työmarkkinaosapuolten yhteistoimintasopimus, joka ei kaikilta osin täytä EU:n yhteistoimintamenettelydirektiivin (2002/14/EY) edellytyksiä. Esimerkiksi työntekijöiden oikeudet antaa työyhteisöstä tehtävistä muutoksista lausunto ja saada lausuntoon vastaus puuttuvat. Lisäksi yhteistoimintarikkomuksia ei ole sanktioitu mitenkään. Muualla yhteiskunnassa ilman asianmukaista yhteistoimintaa irtisanottu työntekijä on oikeutettu merkittävään rahakorvaukseen ja lisäksi laeissa on rangaistumääräykset yhteistoiminnan laiminlyönnistä. Kirkon työntekijöiden osalta ei ole myöskään edullista se, että Kirkon työmarkkinalaitoksella on milloin tahansa mahdollisuus irtisanoa yhteistoimintasopimus yksipuolisesti.

Oikeus tietää ja vaikuttaa työyhteisön asioihin on Euroopan unionin perusoikeuskirjan 27 artiklan mukainen perusoikeus, jonka takaaminen tehokkaasti on jäsenvaltioiden vastuulla. EU:n parlamentti on jo yli 10 vuotta sitten esittänyt vaatimuksen, että jäsenvaltioiden tulisi taata työntekijöiden tiedonsaanti- ja vaikuttamisoikeudet lailla myös julkisen sektorin työntekijöiden osalta. AKI-liittojen työntekijät ovat tänä talvena tavanneet eri ministeriöiden virkamiehiä ja poliittisia päättäjiä, jotta myös kirkkoon saataisiin asianmukaisesti toteutettu yhteistoimintasääntely. ✕

**Paikallisen
sopimuksen
tulkintaetu-
oikeuden
siirtyminen
Ruotsin malliin
työnantajalta
työntekijöille
parantaisi
työntekijöiden
oikeusturvaa.**

MERJA LAAKSAMO
PÄÄTOIMITTAJA

Edessä loistava tulevaisuus?

"Ennustaminen on vaikeaa, varsinkin tulevaisuuden ennustaminen." Paljon lainatun sloganin lausui aikoinaan Ahti Karjalainen ja jo paljon ennen häntä tanskalaisfysikko, nobelisti Niels Bohr.

Emme yritä suuremmin ennustaa tulevaisuutta, mutta muutamia kurkistuksia tulevaan teemme tässä numerossa. **Satu Kreivi-Palo-saari** on haastatellut Oulun seurakuntayhtymän yhtymäjohtaja **Pekka Asikaista** ja muutamia kirkkoherroja. Oulussa suhtaudutaan tulevaisuuteen toiveikkaasti uhkakuvien keskelläkin ja halutaan ottaa hetkestä kiinni. Erityisesti nyt korona-aikana kirkkoa tarvitaan enemmän kuin koskaan.

Henri Järvisen haastattelemalta tutkija **Timo Arolta** kysytään usein kaupungistumisesta ja keskittymisestä, mihin suuntaan kehitys kulkee ja mitä tehdä, kun resurssit vähenevät. Aro katsoo, että hänen esittelemänsä älykkään sopeutumisen strategia olisi hyvin sovitettavissa moneen suomalaiseen seurakuntaan.

Yksi tulevaisuutta muovaavista asioista on tekoälyn yhä laajeneva käyttö. Jo tänä päivänä lähes jokainen on jollakin tavalla kosketuksissa tekoälyn kanssa, mutta miten se voitaisiin laajemmin valjastaa palvelemaan seurakuntien toimintaa ja vaikkapa rippikoulua? Tämä selviää **Vilppu Huomon** ja **Sari-Annika Pettisen** artikkelista.

Miltä tulevaisuus näyttää kirkon nelivuotiskertomuksen valossa? **Maarit Hytönen** kirjoittaa asiasta kasvatuksen näkökulmasta. Kristil-

linen kotikasvatus vähenee nopeasti. Erityisesti naisten halukkuus välittää kristillisiä perinteitä omille lapsilleen vähenee sukupolvi sukupolvelta. Perheiden tuen tarve ei ole kuitenkaan hävinnyt, vaikka suhde kirkkoon on ohentunut.

Kirkkomusiikin tulevaisuus näyttäytyy huikeana **Ismo Savimäen** jutussa Aikamatka 2040-luvun kirkkomusiikkiin. Voisiko tämä tulevaisuudenkuva toteutua, jos alettaisiin yhä tarkemmin miettiä, mitä ihmiset syvimmältään tarvitsevat? Miten kirkko voi vastata ihmisten olemassa oleviin tarpeisiin ja yhtä aikaa seistä omilla jaloillaan?

Useammassakin tämänkertaisessa jutussa tulee esille huoli milleniaaleista, joiden käsissä kirkon kohtalon katsotaan pitkälle olevan ja joista viimeinen nelivuotiskertomus avasi hätkähdyttävää uutta tietoa. **Katri Vappula** kirjoittaa Milleniaalien kirkko-hankkeesta, joka on tarttunut kysymykseen ja haluaa osallistaa myös seurakunnat mukaan hankkeeseen.

Viranhaku-sarjan päätösjaksossa **Leena Silvonon-Jokinen** käsittelee kirkkoherran valintaa. Korona-aika on innoittanut uusiin ideoihin myös jumalanpalveluselämän saralla. Kun kirkkoihin ei saa kokoontua, jumalanpalvelus on viety ulos ja toteutettu vaeltavana jumalanpalveluksena. **Ismo Savimäki** kertoo tässä lehdessä Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan toteutuksesta ja antaa mallin käyttöön kaikille seurakunnille. **Anna Pulli-Huomo** on toteuttanut ideaa Suomenlinnassa rippikoulun vaellusmessussa. ✕

Jouni Heino on aloittanut AKIn lakimiehenä

OTM Jouni Heino aloitti AKI-liittojen lakimiehenä 18.1.2021. Heino työskentelee AKIn lakimiehen sijaisena maaliskuuhun 2022.

HEINO TULEE AKI-LIIHTOIHIN työoikeuteen ja työsuojeluun erikoistuneesta lakiasiantuntijasta.

Heino on työssään oppinut tuntemaan työelämän arjen haasteet. Heinosta on tärkeää havaita, että kummallakin puolella pöytää istuvat ihmiset. "Haetaan yhdessä rakentavia ratkaisuja eteen tuleviin ongelmiin", Heino sanoo. "Lähtökohtaisestihan on kyse yhteisten asioiden hoitamisesta."

Kirkon kentällä Heino on työskennellyt mm. henkilöstöpäällikön tehtävissä seurakuntayhtymässä sekä Kirkon sopimusvaltuuskunnassa (nyk. Kirkon työmarkkinailaitos). Heinolla on taustallaan pitkä kokemus myös henkilöstöpäällikön ja -johtajan tehtävistä kunta-alalla ja koulutuskonsernissa.

EHDOTA VUODEN PAPPIA 2021!

ON AIKA MIETIÄ Vuoden pappi 2021 -ehdokkaista. Kuka kollegoista olisi kunnostautunut jollakin erityisellä työsaralla, mikä olisi syytä huomioida? Vuoden pappia voivat ehdottaa liiton ala-asastot, opiskelijajärjestöt, hallituksen ja valtuuston jäsenet sekä vähintään kolme liiton jäsentä yhdessä.

Vuoden pappi -ehdotukset perusteluineen lähetetään **31.5.2021** mennessä kotisivujen lomakkeella (akiliitot.fi / Lomakkeet / Lomake Vuoden papin ehdottamista varten).

Vuoden pappi 2021 julkistetaan syysvaltuuston yhteydessä **18.11.2021**.

AKI-liitot palaa uudella nimellään juurilleen

KIRKON AKATEEMISET AKI on nyt AKI-liitot ry. AKI-liittojen valtuusto päätti nimenmuutoksesta marraskuussa 2020, ja Patentti- ja rekisterihallitus on hyväksynyt nimen merkittävaksi yhdistysrekisteriin.

– Uudella nimellä haluamme palata juurillemme ja korostaa, että AKI-liitot on ensisijaisesti jäsenliittojensa yhteisö, sanoo AKI-liittojen puheenjohtaja **Minna Raassina**.

Nimenmuutoksella AKI-liitot haluaa viestittää olevansa kaikkien jäsentensä asiassa näiden työpaikasta riippumatta. Aikaisempi nimi, Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y., on ollut käytössä vuodesta 2012.

– Aikaisempi nimeimme johti ajattelemaan, että AKIn jäsenet olisivat vain kirkon palveluksessa. Vaikka kirkko onkin meillä iso sopimusala, AKI-liittojen jäseniä

työskentelee laajasti yhteiskunnan eri sektoreilla valtiolla, kunnissa, järjestöissä, yrityksissä ja yrittäjinä, AKI-liittojen toiminnanjohtaja **Jussi Junni** selventää.

AKI-liittojen perustamisasiakirjan allekirjoittivat 25.1.2001 Diakonia-työntekijöiden Liitto, Suomen Kanttori-urkuriliitto ja Suomen kirkon pappisliitto. Vuoden 2005 alusta AKI on toiminut Kanttori-urkuriliiton ja Pappisliiton yhteisenä työmarkkinajärjestönä. Vuodesta 2017 liittoja on ollut jälleen kolme, kun mukaan liittyi tuolloin perustettu Suomen teologiliitto.

25.1.2021 tuli kuluneeksi tasan 20 vuotta siitä, kun AKI-liitot perustettiin, tuolloin nimellä Akavan kirkolliset ammattiliitot – Kyrkliga fackförbund inom Akava r.y.

– Valtuustomme päätti 20-vuotispäivänämme merkittävästä

hallintouudistuksesta, jolla varus-taudumme tulevaisuuteen, jossa resurssit ovat vähäisemmät ja jossa toiminnalta edellytetään aiempaa suurempaa tehokkuutta, Raassina kertoo.

Seurakuntayhtymistä tutusta kahden vaalin mallista luovutaan vuoden 2022 alusta lukien. Jatkossa AKI-yhteisössä käydään vain yksi vaali, jossa valitaan valtuutetut Kanttori-urkuriliiton ja Pappisliiton valtuustoihin. Teologiliitossa ylimpänä päättävänä elimenä on jatkossakin vuosikokous. AKI-liittojen asioista päättävät AKIn jäsenliittojen valitsevat edustajat yhdessä.

Myös AKI-liittojen logo on päivitetty vastaamaan uutta brändiä. AKIn uudet verkkosivut julkaistaan myöhemmin keväällä ja ne ilmentävät uudistettua visuaalista ilmettä.

Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium 2021

KORONAPANDEMIAN VUOKSI Pohjoismaista kirkkomusiikkisymposiumia ei voitu järjestää vuonna 2020, vaan se siirrettiin elokuun 2021 loppuun. Toivomme, että pystymme järjestämään perinteisen symposiumin, jossa me kaikki voimme tavata, nauttia symposiumin ohjelmasta ja seurustella turvallisissa olosuhteissa. Valitettavasti emme vielä tiedä, onko tämä mahdollista. Me järjestäjät seuraamme aktiivisesti

koronatilanteen kehittymistä. Juuri nyt voimme vain odottaa ja katsoa, miten tilanne kehittyy.

Haluamme uskoa, että tilanne normalisoituu viimeistään kesällä 2021, mutta valmistaudumme myös järjestämään symposiumin mahdollisten rajoitusten ollessa voimassa. Osallistujien, esiintyjien ja yleisön turvallisuus ja hyvinvointi ovat etusijalla. Toivomme kuitenkin, että matkustaminen on mahdollista

ja pohjoismaiset kollegamme voivat tulla Suomeen ja Helsinkiin kauan odotettuun tapaamiseen musiikin hengessä.

Teemme parhaamme järjestääksemme turvallisen, palkitsevan ja tapahtumarikkaan pohjoismaisen kirkkomusiikkisymposiumin **26.-29.8.2021**. Tervetuloa sympatiseen symposiumiin kauniiseen Helsinkiin!

Nordiskt Kyrkomusiksymposium 2021

DET NORDISKA KYRKOMUSIKSYMPOSIET kunde på grund av coronapandemin inte ordnas år 2020 utan har i stället flyttats fram till slutet av augusti 2021. Vi hoppas kunna ordna ett fysiskt symposium där vi alla kan träffas, njuta av symposieutbudet och umgås under trygga förhållanden. Vi vet inte ännu om detta är möjligt och vi arrangerar följer självfallet kontinuerligt med coronaläget. Just nu måste vi bara vänta och se hur situationen utvecklar sig.

Vi vill tro att läget normaliserats senast under sommaren 2021 men bereder oss också på att ordna ett symposium med eventuella restriktioner. Publikens och artisternas trygghet och välmående står alltid i första rummet. Vi hoppas dock att resande är möjligt och att våra nordiska kolleger ska ha tillfälle att komma över hit för ett efterlängtat möte i musikens tecken.

Vi kommer att göra vårt bästa

för att arrangera ett tryggt, givande och upplevelserikt Nordiskt Kyrkomusiksymposium den **26 till 29 augusti 2021**. Så välkommen till ett sympatiskt symposium i vårt vackra Helsingfors!

VUODEN KANTTORI 2021

VUODEN KANTTORI 2021 julkistetaan kuluvan vuoden loppupuoliskolla. Julkistusajankohta määräytyy koronatilanteen mukaan. Alaosastoja pyydetään

nimeämään ehdokkaansa vuoden kanttoriksi 2021 ja lähettämään ehdokkaansa tiedot liiton toimistoon viimeistään **31.5.2021**.

JANNE KERÄNEN

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA
janne.keranen@suomenlahetysseura.fi

Kenen kanssa, mihin suuntaan?

Ammattiyhdistyksessä katsotaan yhtä aikaa lähelle ja kauas. Lähelle katsotaan, sillä liiton arkkityötä on auttaa jäseniä työpaikkojen erilaisissa ongelmatilanteissa. Tätä tehdään toimistolla ja paikallisesti luottamusmiesten kautta. Liitto auttaa jäseniään melkein päivittäin esimerkiksi työtehtävistä, palkasta, työajasta, vaativuusarvioinneista, vapaapäivistä ja muista työsuhteen ehtojen tulkinnoista syntyneissä erimielisyyksissä. Näiltä kiistoilta ei olla turvassa, vaikka ollaankin kirkon tai kristillisen järjestön palveluksessa.

Samalla on katsottava kauemmas. Evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuudenkuvia on luettavissa tuoreesta kirkon nelivuotiskertomuksesta. Sen tarjoamia näkymiä ei pappien yhdistys voi jättää huomioimatta.

Nelivuotiskertomuksen mukaan kirkon jäsenmäärä jatkaa laskuaan. Tästä seuraa suoraan, että seurakuntien taloustilanne vaikeutuu. Samoin käy niille järjestöille, jotka saavat rahoitusta kirkolta ja seurakunnilta. Kun työnantajan talous heikkenee, työntekijöiden määrä vähenee. Tämä ei koske vain pappeja vaan yhtä lailla kaikkia kirkon sektorin työntekijäryhmiä. Tällaiseen tulevaisuuteen on myös Pappisliiton vaaraututtava.

Yksi varautumisen askel otettiin alkuvuodesta, kun AKI-liittojen yhteinen valtuusto päätettiin jättää tämän vaalikauden jälkeen

historiaan. Sen tilalle tulee pienempi toimielin, liittokokous. Tarkoitus on säästää rahaa ja muita resursseja, jotta liitoilla on varaa tarjota jäsenilleen näiden tarvitsemia palveluita myös tulevaisuudessa. Pidän ratkaisua oikeana: neuvonta, palvelut ja työehtosopimusneuvottelut ovat ammattiyhdistystoiminnan keskeistä ydintä. Ilman niitä liiton jäsenyydestä ei ole juuri hyötyä.

Lisää askeleita tulee otettavaksi, kun Pappisliiton on AKI-liittojen ratkaisun myötä pohdittava omaa hallintorakennettaan ja kulttuuriaan.

Neuvonta, palvelut ja työehtosopimusneuvottelut ovat ammattiyhdistystoiminnan keskeistä ydintä.

Tämän prosessin yhteydessä tulee pohdittavaksi monta liiton tulevaisuuteen olennaisesti liittyvää kysymystä. Esimerkiksi: millä tavoin liiton jäsenten näkemykset tulevat mahdollisimman laajasti huomioiduiksi liiton päätöksenteossa? Miten kuullaan yhtäläisesti eri puolella Suomea asuvien,

eri ammattiryhmien ja eri työmarkkina-alueissa olevien pappien tarpeita? Millä tavoin liitto voisi vahvistaa papiston yhtenäisyyttä ja keskinäistä solidaarisuutta ammatillisissa asioissa, vaikka olemmekin usein erimielisiä monissa muissa asioissa? Miten voimme pappien yhteisönä rakentaa kirkon tulevaisuutta ja etsiä ratkaisuja sen haasteisiin? Ja teemmekö tämän kaiken yksin vai etsisimmekö lisää yhteistyötä muiden työntekijäryhmien kanssa?

Näitä kysymyksiä Pappisliitossa kysytään tänä keväänä. ✕

Onko työpaikkasi vaihtunut tai oletko jäänyt esim. virkavapaalle tai eläkkeelle?

Päivitä tietojasi liiton kotisivuilla

PÄIVITÄ MUUTTUNEET TIETOSI helpoiten liiton kotisivuilla osoitteessa **www.akiliitot.fi** -> **Jäsenille** -> **Jäsentietojen muutos**. Kirjautumista varten tarvitset jäsennumerosi ja salasanasasi. Tunnukset voit tilata osoitteesta toimisto@akiliitot.fi. Liitto tarvitsee jäsenistään ajantasaiset tiedot hoitaakseen edunvalvontaa ja muuta toimintaansa tehokkaasti.

Työpaikan vaihtuessa täytä valtakirja-lomake ja anna se työpaikkasi palkanmaksajalle. Voit tulostaa valtakirjan kotisivuilta tai pyytää sen liiton toimistosta.

Ilmoitathan liittoon aina, kun tiedoissasi tapahtuu muutoksia.

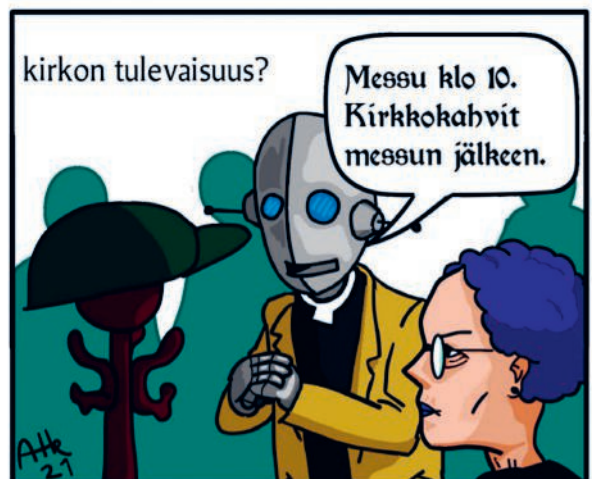
Kaisa Raittila Yhteyden rakentajat — Kohti kaikille avointa kirkkoa

Ajankohtainen teos vähemmistöjen kohtelusta kirkossa.

Kaisa Raittila sai juuri Kotimaan uskontojournalismpalkinnon.

 KIRJAPAJA

www.kirjapaja.fi

LAURA LEIPAKKA

SUOMEN TEOLOGILIITON PUHEENJOHTAJA

laura.leipakka@evl.fi

Asiantuntijuutta oppimassa

Valmistuessani yliopistosta teologian maisteriksi luulin olevani oman alani asiantuntija valmiina hypäämään työhön kuin työhön asiantuntijaroolissa. Nyt kymmenen vuotta myöhemmin olen kantapään kautta oppinut, että työelämä on se, joka kasvattaa asiantuntijarooliin. Asiantuntijuus on minulle sama kuin viisaus, se karttuu iän ja kokemuksen myötä. Tietoa voi hankkia kuka tahansa, mutta syvempää ymmärrystä ja osaamista varten tarvitaan elämäkokemusta ja työvuosia. Jälkimmäinen ei kuitenkaan ole itsestäänselvää kaikille.

Teologeja koulutetaan uskonnon asiantuntijoiksi yhteiskuntaan sekä kirkkoon, mutta kaikilla meillä ei ole nykyisillä työmarkkinoilla mahdollisuutta päästä valmistumisen jälkeen kehittämään asiantuntijan tehtäviin. Asiantuntijaksi ei tulla tai synnytä, siihen kasvetaan. Kasvuun tarvitaan aikaa, tilaa ja mahdollisuus toteuttaa omaa osaamistaan käytännössä. Toisin sanoen asiantuntijuuden kehittymiseen tarvitaan töitä sekä työnantajan sitoutumista työntekijään. Kumpikin on valitettavasti katoava luonnonvara työmarkkinoilla, jossa kilpailu korkeakoulutettujen työpaikoista on tällä hetkellä kovaa ja määräaikaisten työsuhteiden enemmistö sääntö kuin poikkeus. Asiantuntijuutta ei pääse noin vain oppimaan, jos työllistyminen jo itsessään on haaste.

Itse olen, hiukan yllättäen työpaikkojen vaihtuessa, kasvanut asiantuntijaksi vaivihkaa. Työnantajani ovat tehneet asiantuntijuuteni mahdolliseksi ja antaneet minun käyttää sitä. Tästä olen kiitollinen, tiedostan olevani etuoi-
keutettu. Näin ei pitäisi olla, onhan koulutuk-
seni jo luonut pohjan asiantuntemukselleni,

jota nyt työnantajan palveluk-
sessa pääsen kultivoimaan.

Yksilönäkökulmasta asian-
tuntijuus ja työtehtävissä
kehittyminen lisäävät hy-
vinvointia. Tyytyväinen ja
motivoitunut työntekijä hyö-
dyttää koko työyhteisöä ja
sitä kautta koko yhteiskuntaa.
Mikäli asiantuntijatyön teke-
miseen ja asiantuntijaroolissa

kasvamiseen ei ole mahdollisuutta, tuhlaataan
arvokkaita resursseja.

Asiantuntijuuteen pitäisi olla kaikilla kor-
keakoulutetuilla mahdollisuus, jolloin koulu-
tuksemme palvelisi meitä yksilöinä ja laajem-
min yhteiskuntaa. Tätä aihetta Teologiliitto
pitää esillä yhdessä Akavan kanssa, jotta kor-
keakoulutuksen arvo työmarkkinoilla ymmär-
retään ja opintoihin käytetyille verorahoille
saadaan vastinetta niin yhteiskunnan kuin yksi-
lön hyödyksi. Ei ole kenenkään edun mukaista,
että yhteiskunnan rahoilla korkeasti koulute-
tut työkykyiset ihmiset istuvat työttömyyskor-
tistossa tai tekevät koulutustaan vastaamatonta
työtä vasten tahtoaan. Asiantuntijaksi kasvami-
nen on kaikkien etu. ✕

Subjektiivista ja objektiivista puolueettomuutta

VAATIMUS VIRKATOIMINNAN

puolueettomuudesta sekä hallinnon palveluperiaate ovat jo vanhastaan hyvään hallintoon kuuluvia elementtejä. Ne nähdäänkin yleisesti eräinä perustuslain 21 §:n mukaisten oikeuksien (yksilön oikeus asianmukaiseen ja viivytyksettömään viranomaiskäsittelyyn) ilmentäjinä.

Lainkäytön ja samalla hallinnon puolueettomuuteen kohdistuvien odotusten ja vaatimustason tiukentumiseen on vaikuttanut omalta osaltaan tuomioistuinten esteellisyysvaatimusten tiukkeneminen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin puolueettomuustestin myötä subjektiivisen puolueettomuuden vaatimuksen ohella myös objektiiviselle puolueettomuudelle annetaan entistä suurempi paino myös hallintotoiminnassa.

Esteellisyys vaarantaa asian puolueetonta käsittelyä

Kirkkolain ohella asioiden käsittelyyn kirkollishallinnossa sovelletaan yleislakina hallintolakia sen esteellisyysääntelyineen. Esteellisyys vaikuttavaa yleisesti sellaisessa tilanteessa, jossa henkilöllä on asiaan tai asianosaisiin puolueettomuutta vaarantava

suhde. Hallintolain 28 §:ssä säädetään esteellisyysperusteet, jolloin viranhaltija on esteellinen. Hallintolain 27 §:n 2 momentin mukaan mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

Esteellisyysperusteet

Hallintolain 28 §:ssä säädetään esteellisyysperusteet, joista kuusi ensimmäistä kohtaa ilmentää subjektiivisen puolueettomuuden vaatimusta ja seitsemäs kohta objektiivisen puolueettomuuden vaatimusta. Em. lainkohdan kuusi erityistä esteellisyysperustetta ovat asianosais-/osallisuusjävi, avustajan- ja edustajanjävi, intressijävi, palvelussuhde- ja toimeksiantojävi, yhteisöjävi sekä laitos- eli valvontajävi.

Objektiivisen puolueettomuuden vaarantumista arvioidaan hallintolain 28 §:n seitsemännen kohdan yleislausekkeeseen peilaten. Lainkohdan mukaan viranhaltija on esteellinen, "...jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu." Yleislausekkeen tarkoittama esteellisyys perustuu kiinteään sidonnaisuuteen

käsiteltävänä olevaan asiaan ja sen katsotaan edellyttävän erityistä perustetta.

Yleislauseketta sovelletaan usein tilanteissa, joissa jokin tai jotkut erityisistä esteellisyysperusteista voisivat melkein tulla kysymykseen, mutta ei aivan. Nykyisessä tulkinnankäytännössä pidetäänkin mahdollisena, että esteellisyys voi syntyä myös lähellä erityisiä esteellisyysperusteita olevissa tilanteissa niiden tulkintaa laajentaen myös kumulatiivisen vaikutuksen kautta, kokonaisarvioinnin perusteella. Käytännössä objektiivista puolueettomuutta arvioitaessa merkitystä annetaan muun ohella sille, miltä tilanne ulkopuolisen silmin näyttää.

Merkitys henkilöstöä koskevassa päätöksenteossa

Mikäli siis päätöksentekoon osallistuva henkilö on ollutkin edellä luetellulla perusteella esteellinen (hän on esim. itse asianosaisen asemassa), täytyy hänen jäävätä itsensä asian käsittelystä ja viranomaisen on 30 §:n mukaan viipymättä määrättävä esteetön viranhaltija käsittelemään asiaa. Myös asianomainen toimielin voi hallintolain 29 §:n mukaisesti tehdä ratkaisun esittelijän esteellisyydestä riippumatta siitä, onko esittelijä

itse oma-aloitteisesti ilmoittanut toimielimelle esteellisyydestään tai antanut selvitystä esteellisyyden arviointiin liittyvistä olosuhteista.

Tapauskohtainen tarkastelu

Esteellisyystilanteet tulisi aina ratkaista tapauskohtaisesti. Lähökohtaisesti siis viranhaltijalla on velvollisuus ottaa tämä oma-aloitteisesti esiin ja tehdä tällöin myös ratkaisu esteellisyydestään. Myös muilla asian käsittelyyn osallistuvilla on oikeus ottaa tämä esiin, ja erityinen velvollisuus voidaan katsoa tähän olevan toimielimen puheenjohtajalla.

Mikäli hallintoviranomaisen päätöksentekoon on osallistunut esteellinen henkilö, päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja siihen on mahdollista hakea muutosta oikaisuvaatimuksella. Asiakysymyksiin ei esteellisyyttä koskevalla ratkaisulla oteta kantaa, vaan kyse on menettelyllisestä seikasta.

Jouni Heino

Lakimies, AKI-liitot ry

Lähetä oma
kysymyksi
osoitteeseen
edunvalvontaa@
akiliitot.fi.

Pääsiäisajan etymologioita

MENEILLÄÄN OLEVA PAASTONAIKA saa sanatutkijan vilkuilemaan sekä itään (muinaisvenäjän *postŭ*) että länteen (muinaisruotsin *fasta*). Molemmat tarkoittavat ruoasta pidättäytymistä. Englannin sana *Lent* viittaa kevään lisääntyvään valoon: sen juuret on rekonstruoitu sanoihin **lan-gaz* **tina*, pitkä päivä.

Paastonaikaa edeltänyt laskiainen näyttäisi ensi alkuun olevan kotoista perua; jotain siinä ilmeisesti lasketaan. Päiviä paaston loppumiseen, pääsiäiseen? Ei välttämättä. Laskea saattaa tässä tarkoittaa samaa kuin päästää (vrt. laskea/päästää menemään). Tähän viittaa laskiaisen vanha nimitys paastonlaskiainen. Nykyisin monia viehättää kielikuva paastoon laskeutumisesta. Hieman arveluttavaa on, että muissa kielissä tällaista ilmausta ei tiettävästi ole.

Itse veikkaan – enkä tässä ole yksin - että kyseessä on monen muun kirkkopyhän (joulu, helatorstai, helluntai...) tapaan väännös ruotsista. Paaston asettamisen tiistäi, *fastlagstisdag* on sopinut suomalaiseseen suuhun muodossa laski-aistiistäi, aluksi ehkä huumorimielessä. Jos näin on, ensin on ollut sana, ja sen jälkeen sanalle on takaperoisesti alettu keksiä selityksiä ja perinteitä. Muna on synnyttänyt kanan. Mutta hyvin siinä on käynyt: mikä olisi talvella haus Kempaa kuin riehakas mäenlasku!

Pääsiäinen ainakin kuulostaa selvältä suomelta. Kansa on päässyt ankeasta paastosta ja saanut alkaa tyydyttää nälkäänsä vaikkapa munilla, joita ymmärtämättömiltä kanoilta oli kertynyt syvimmänkin paaston aikana. Papit puhuivat mieluummin Israelin kansan pääsemisestä Egyptin orjuudesta tai kristittyjen pääsemisestä synnin ja kuoleman vallasta.

Tärkeään juhlapyhään ei tällä kertaa voitukaan ottaa hienoa lainasanaa ruotsista. Muinaisruotsin *paskar* (latinan sanasta *pascha*, [paska]) olisi herättänyt hilpeyttä, vaikka sen kuinka olisi selitetty juontuvan heprean sanasta *פֶּסַח*, *pesah*, "kulkea ohi" (ks. 2. Moos. 12:23). Tosin jäljet yltänevät vielä kauemmas: sanavartalo *p-s-ḥ* kuvaa heprean

sukukielessä akkadissa *lepyttelyä* ja viittaa uhritoimitukseen, jota juutalaisetkin viettivät. Uusi, jännittävämpi merkitys *pesah*-juhlalle korosti valitun kansan erityisyyttä ja vanha voitiin unohtaa – näinkin sanan historiaa on tulkittu.

Pesahin tie läntiseen kristikuntaan on suomea puhuville kiusallinen, mutta sanan itäinen reitti oli äänneasultaan armeliaampi. Kreikan Πάσχα, *pascha* rantautui meille myöhemmin idän kirkon kautta sellaisenaan, joskin suppeammassa merkityksessä: herkkulaisen kaloripitoisena jälkiruokana. Mahdollista, joidenkin tutkijoiden mukaan jopa todennäköistä on, että sana kulkeutui meille jo paljon varhemmin ja sai muodon – pääsiäinen. Ehkä siis taas kerran ensin sana, sitten sanalle keksityt juhlalliset selitykset.

Englannin Easterin ja saksan Osternin alkuperäksi moni mainitsee mielellään kevään ja hedelmällisyyden jumalattaren *Ēostren*, germaaneilla Ostaran, innokkaimmat taluttavat joukkoon myös mesopotamialaisen Ishtarin. Uskomus perustuu 700-luvulla eläneen munkki Beden kirjoitukseen, jossa hän kuvailee esikristillisten aikojen kevät-rituaaleja. Ihan kaikkia tutkijoita näin suppea lähdeaineisto ei vakuuta. Joka tapauksessa sanan läpi kuultaa East tai Ost, auringonnousun ilmansuunta.

Kirkollisissakin etymologioissa on kaikesta päättellen usein eletty totuuden jälkeistä aikaa. Ei niin suurta väliä, mistä sana tarkkaan ottaen juontuu: hyvä tarina, värikäs mielikuva ja oikeaan oppiin johdattavat mielleyhtymät ovat saaneet enemmän painoarvoa kuin vähäverisemmät selitykset. Ja kun tarinan omaksuu kyllin moni, sana alkaa elää omaa elämäänsä. ✕

Lähteet: Kaisa Häkkinen: Nykysuomen etymologinen sanakirja; Suomen sanojen alkuperä; www.haaretz.com, www.etymonline.com, puhelinkeskustelu etymologi Kirsi Aapalan ja Taru Kolehmainen kanssa.

Ismo Savimäki

Kanttori, Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Myös Oulussa tulevaisuus juoksee vastaan muutoksen kera

Kirkolla ei ole aikaa loputtomiin

SATU KREIVI-PALOSAARI

KAPPALAINEN, OULUJOEN SEURAKUNTA

SANNA KROOK, KUVAT

”Oulujoen seurakunta kasvoi viime vuonna noin 520 jäsenellä (mar-raskuun tilastot), mikä on 2,6 % seurakunnan väkimäärään verrattuna. Tämä on koko kirkossa poikkeuksellinen luku, sillä Oulun hiippakunnissa vastaava luku on -0,1 % ja koko maassa -0,5%.”

Oulujoen seurakunnan kirkkoherra **Iikka Mäkisen** viikkokirje seurakunnan työntekijöille ilahduttaa. 2,6 % on väestöräjähdys, jos seurataan koko kirkon jäsenlukuja. Papit kasvavat lapsia hiki päässä! Kyllä, näin Hiukkavaaran alueella, joka on uusinta Oulua ja voimakkaimmin kasvava asuinalue. Muualla on jo hiljaisempaa, mennään pakkasen puolelle. Ei kuitenkaan niin paljoa kuin oli ennakoitu, vai mitä, yhtymäjohtaja **Pekka Asikainen**?

– On totta, että kirkosta eroaminen on vähentynyt koronavirukseen myötä jonkin verran.

Asikaisen otsalta rypy ei siliä pelkästään

tällä tiedolla tai Hiukkavaaran luvuilla. Ilmassa on yhtä aikaa toiveikkuutta ja uhkia. Asikainen on filosofian tohtori, teologian tohtori ja pappi. Hän on kirkon nelivuotiskertomuksensa lukenut. Hänen käsistään on lähdössä jatkokäsittelyyn *Seurakuntien toimintakyky 2026* -ohjelma. Kyse on kirjaimellisesti tulevaisuuteen varautumisesta. Asikainen vastaa Oulun seurakuntien strategiatyöskentelystä. Hänen hommaansa on yrittää selvittää, mitä tulevaisuudessa tapahtuu ja siihen tarvitaan ymmärrys siitä, mitä tapahtui ennen. Kaikesta tästä syntyy se näkemys, jolla johdetaan strategiatyöskentelyä. On saatava koko seurakuntayhtymän henkilöstö tajuamaan tulevaisuuden muutos ja toimimaan sen mukaan. Pekalta tekee mieli kysyä, mitä me keski-ikäiset emme ylipäätään nyt tajua.

– Me emme tajua, kuinka pirstaloituneessa maailmassa nuoret elävät, hän sanoo.

Juuri nyt kirkolla on paikka toimia ja vaikuttaa.

– Miten äärettömän vaativassa kilpailutilanteessa he ovat. Kun ihminen meni aikanaan OKL:ään, olivat askeleet aika selvät. Nyt ei selkeitä reittejä ole olemassakaan.

Jos me tämä hetki menetetään

Nuoret aikuiset hakevat apua meditaatiosta ja hiljaisuudesta, henkisydestä. Harva mieltää itsensä uskonnolliseksi. Etenkään uskonnollisen tradition siirtämistä ei pidetä tarpeellisena.

Kirkon nelivuotiskertomuksessa näkyy Suomessa tapahtuva muutos, mikä tarkoittaa erityisesti uskonnollisuuden muutosta ja kirkkoon siirtoutumisen heikkenemistä. Yhtenä

suomalaisten arvomuutosta valaisevana esimerkkinä nelivuotiskertomuksen tutkimuksessa käytettiin tarkastelua, millaisia ominaisuuksia eri sukupolvissa toivotaan välittyvän omille lapsille. Havainnoista voidaan tutkijoiden mukaan päätellä, että suomalaisten keskuudessa on suurta yhdenmukaisuutta arvostuksissa. Suomalaiset arvostavat kaikissa sukupolvissa hyvätapaista (86 %), vastuuntuntoista (85 %) ja päättäväistä (62 %) ihmistä, joka kykenee suvaitsemaan (83 %) ja kunnioittamaan toisia ihmisiä. Sen sijaan on merkille pantavaa, että uskonnollisuutta tai uskoon liittyviä asioita arvostivat yhteensä vastaajista vain 7 prosenttia. (Lähde: Kirkon nelivuotiskertomus)

– Kirkolla ei ole loputtomiin aikaa, Asikainen kommentoi ja jatkaa.

– Mutta juuri nyt kirkolla on paikka toimia ja vaikuttaa. Jos me tämä hetki menetetään, ei meitä enää muisteta.

Keväästä saattaa tulla hurja

Asikainen pahoittelee jo valmiiksi seuraavaa termiä, jota hän pitää kuuluneena ja kärsineenä, mutta käyttää sitä silti.

– *Koronaloikka* on otettava. On toimittava reippaasti. Polarisaatio kansan keskellä vahvistuu, diakonian apu on jo nyt valtavaa, mutta emme edes ymmärrä, mitä on edessä. Keväästä saattaa tulla hurja. Koronan kielteiset vaikutukset alkavat näkyä kaikkialla. Juuri nyt kirkkoa tarvitaan enemmän kuin koskaan – juuri nyt kirkkoon vielä luotetaan. Momentum on tässä.

Kirkon koronaloikka tarkoittaa Asikaisen mukaan esimerkiksi sitä, että se lyö ettertiin nyt kaikki puhe-linnumerot ja apukanavat ja kertoo

Pekka Asikainen.

selkeästi ja tavoittavasti ihmisille: ”Saa soittaa. Saa ottaa yhteyttä.”

– Kärppä-fanina sanoisin, että kirkko on saanut syötön lapaan.

Oulun tuomiorovasti **Satu Saarinen** puhuu samasta asiasta, vähän toisesta näkökulmasta.

– Kasteissa on usein niin, että monikaan kummeista ei kuulu kirkkoon, mutta nämä nuoret aikuiset osallistuvat automaattisesti ja iloisesti kaikkeen; lukevat psalmin ja evankeliumin, esittävät laulun lapselle, osallistuvat esirukoukseen ja yhtyvät uskontunnustukseen ja isä meidän -rukoukseen, tuovat omia runoja ja rukouksia. Vanhemmista toinen kuuluu ehkä kirkkoon – ehkä vain kasteen ajan – mutta rituaalia ja sen tuomaa turvaa ja yhteisöä (perhettä, ystäväjoukkoa) tukevaa tilaa kunnioitetaan. Niimiäisissä varmaan myös on näin, mutta minä näen näissä ainakin vielä kirkon tulevaisuuteen ja kasteisiin liittyvän mahdollisuuden kohdata kirkosta ”irrallaan” olevia nuoria aikuisia ja ottaa heidän osallisuutensa tosissaan.

Asikainen sanoo, että naiset ratkaisevat kirkon kohtalon. Nelivuotiskertomuksesta voi lukea, että nuoret naiset eivät pidä enää hengellisen tradition siirtämistä tärkeänä. Muutos on suuri.

– Ne retriitit, pyhiinvaellukset, kristilliset joogat ja meditaatiot, jotka nyt kiinnostavat, löytyvät kaikki meidän kristillisestä traditiostamme ja on saatava tarjolle ja näkyviin. Ne on keksitty jo! Päivitetään tekeminen tähän päivään.

Strategian teko liittyy pyhiinvaellukseen

Oulussa avataan toukokuussa Oulujoen pyhiinvaellusreitti, ja se on

ensimmäinen pyhiinvaellusreitti Pohjois-Pohjanmaalla. Pyhiinvaellusreitillä yhdistyvät luonnossa kulkeminen, kulttuurielämykset, hengellisyys ja mahdollisuus hiljentymiseen.

Pekka Asikainen pitää strategian luomista eteenpäin menemisenä.

– Kirkko on pyhiinvaeltajien kirkko, sen on mentävä eteenpäin. Jos ei ole visiota, ei uskalleta mennä eteenpäin.

Samaan aikaan yhtymäjohtaja vilkaisee taaksepäin.

– Ajatella, kuinka litaniasta tuttu vanhahtavaksi koettu ”varjele meitä kulkutaudeilta”-rukous on tarpeellinen ja ajankohtainen juuri nyt.

Tuiran seurakunnan kirkkoherra

**Jos me
tämä hetki
menetetään,
ei meitä enää
muisteta.**

Satu Saarinen.

Niilo Pesonen pohtii erästä kohtaamista ennen korona-aikaa.

– Juttelin nuoren miehen kanssa, joka olisi tullut aamupalalle kirkolle, mutta sitä ei valitettavasti ollutkaan. Keskustellessa ajattelin, että useampia tällaisia kohtaamisia saisi olla. Ainakin meidän seurakunnassamme tulevaisuus on siinä, miten kohtaamme nämä ihmiset. Nuorella oli sellainen näkemys, että kirkolla ja Jumalalla tulee olemaan suurempi merkitys tulevaisuudessa ihmisten keskuudessa. Mikä, se on hyvä kysymys.

Oulun seurakuntien strategiassa ensimmäisellä sijalla on hengellisyiden vahvistaminen.

– Tutkitusti voidaan jo nyt nähdä hengellisyyden ja sen tarpeiden vahvistuminen koronan myötä. Strategiassa toisena mainittiin polarisaatioon liittyen heikomman puolustaminen ja kolmanneksi Oulun strategiassa halutaan mahdollistaa ihmisten toimiminen vastuunkantajina kattavasti ja laaja-alaisesti. Luomakunnan viljely ja varjelu sekä teknologian kehittäminen ovat mukana, mutta eivät nousseet kolmen tärkeimmän joukkoon.

– Teknologian ja virtuaalisen kehityksen vauhti on kiihtynyt koronan myötä. Myös luontoarvot ovat nousseet keskusteluun uudella volyymilla.

On vielä tämä paikka

Asikainen oli pari vuotta sitten siunaamassa erästä isoisää. Häntä oli

Niilo Pesonen.

Kärppä-fanina sanoisin, että kirkko on saanut syötön lapaan.

pyydetty, koska oli samassa suvussa kastanut aiemmin yhden lapsen. Kun hautajaisista käytiin omaisten kanssa keskustelua, kysäisi sohvan nurkalta nuori nainen vauva sylissään, että kastaisitko tämänkin. Tilanne oli koskettava.

– Meillä on vielä tämä paikka ihmisten elämässä, mahdollisuus toimia, tukea ja vaikuttaa sukupolvien kesellä, tärkeissä elämänhetkissä. Se on vaikuttavaa.

Olen itse aloittamassa rippikoulua 30 nuoren kanssa. Emme ole vielä tavanneet, mutta laitan heille sähköpostia ja kysyn, miten he näkevät suhteensa kirkkoon vuonna 2030. Asetelma on sikäli epäreilu, että nuori tuskin rippikoulun aloit-

taessa haluaa kertoa papille, että aikoo erota kirkosta tai että kirkko ei merkitse mitään. Tämä huomiioon ottaen yllätyn silti nuorten raikkaista vastauksista. He halusivat, että ”saavat tukea kummina” vuonna 2030 jotakin lasta. Moni arvelee olevansa vuonna 2030 ”miettimässä naimisiinmenoa”. Hyvin monessa vastauksessa kirkon arvellaan siirtyneen tuolloin kokonaan virtuaaliseksi, ”kirkko on etäkirkko”, mutta on kuulemma hyvä, jos on vielä joitakin mahdollisuuksia käydä paikan päällä. Jotakin lämmintä läikähtää, kun luen Veikon vastausta kysymykseen, mikä on suhteesi kirkkoon vuonna 2030.

– Hyvä. Käyn joulukirkossa. ✕

JUKKA PELTOLA

Minun tieni

Terveisiä erämaasta

Mielessäni olen tuhlaajapoika -vertauksen kolmas veljes. Olen päässyt vanhemman veljen kanssa tekemään Isän töitä ja nauttimaan juhlista kotona. Matkoilla olen törmännyt myös nuorempaan veljeen. Kotona oli erittäin hyvä olla, mutta liika läheisyys aiheutti sen, ettei osannut nauttia kaikista oman kodin iloista ja 2017 lähdin Savonlinnan seurakunnasta pastorin virasta. Sain lähteä tutkimaan, mitä kotitilan ja lähipiirin ulkopuolelta löytyy.

Olen päässyt käymään kaupungeissa, keiteilla ja aavikolla saaden tuntumaa elämään kotipiirin ulkopuolella. Katsomaan maailmaa muualtakin kuin kodin ikkunoiden läpi.

Ensimmäisenä keitaana matkalla oli Playmore Games, jossa olin tukiroolissa Dized-sovelluksen kehittäjille ja hoitamassa järjestelyjä lautapelimessuille. Sain nähdä Eurooppaa, tutustua lautapeliin ja sovelluskehityksen maailmaan. Tutustuin pelikseen lämpöön ja inklusiivisuuteen, ihaniin ihmisiin. Pääsin myös kokemaan pimeän puolen Ranskan veroviranomaisten kanssa asioidessani. Ikäväkseni start-uppien resurssitodellisuus osui kohdalleni. Sain jatkaa matkaa lämpö sydämessä.

Ystävä kutsui minut omaan kotiinsa auto-
korjaamolle SML-Autoon tutustumaan autojen, koneistamisen ja kirjanpidon ihmeelliseen maailmaan. Sain nähdä pienyrittäjän ikkunasta, miltä maailma näyttää. Oli hivelevää nähdä omien kättensä työn tulos ja tuottaa ihmisille turvallista liikkuvuutta päivittäiseen elämään. Kahdestaan tehdessä seura oli kohdillaan ja oli hyvä olla. Yrittäjänä yrittäjälle työskennellessä kuitenkin jäin miettimään, miten voisi yhdistää koneet ja sanat. Horisontissa siinsi uusi saari.

Kiitollisena jatkoin matkaa, kun matkakumppanini, rakas vaimoni kertoi minulle mahdollisuudesta oppia koodaamaan ja päästä Academic Workin riveihin IT-konsultiksi. Näin järjestyi matka kaupunkiin, joka on täynnä korkeita taloja ja monenlaisia porukoita. Hankala on ollut päästä ovista sisään. Tulijoita ja menijöitä on paljon, ja joskus näkee ihan ystävällisiä kasvojakin. Olen päässyt näkemään monenlaisia yrityksiä ja olen päässyt kahdessa korporaatioissa koodaamaan ja heiluttelemaan käsiä. Tällä hetkellä olen erittäin hyvässä tiimissä tekemässä asioita, joista en ennen tiennyt mitään.

Kotoa saaduilla opeilla ihmisten kanssa työskentely on ollut aina helppoa, eläen rakkauden kaksoiskäskyn mukaan. Reissussa minulle tärkeintä on ollut matkaseura ja tieto siitä, että koti on olemassa. On ihanaa, että minun on suotu kävellä niin monin eri saappain ja tehdä eri töitä.

Seurakunta on onneksi pitänyt yhteytensä minuun antaen minun tehdä toimituksia ja rippileirejä. Koti-ikävä kalvaa teilläni ja on ollut ilo päästä kotitöihinkin. Iloitsen siitä, että kotona on monta loistavaa tekijää Isän hommissa. Toivon, että tiedätte kaikki työnne kantavan hedelmää, kun teette sitä niillä voimilla ja kyvyillä, jotka teille on suotu. Muistakaa, että maailma on auki teillekin perspektiivin hukkua.

Näillä teillä ja niiden varsilla olen saanut nähdä kaikkea, mitä kirkossa en osannut kuvertellakaan. Odotan jo seuraavia matkoja, ehkä jopa #IskälleTöihin. ✕

Kirjoittaja on kaikenlaista nähnyt pastori, jonka lauma on tällä hetkellä bittejä.

UUSI
SARJA!

Millenniaalit haastavat kirkkoa

Kirkon nelivuotiskertomus on ollut monelle seurakunnan vastuunkantajalle pysäyttävä lukukokemus. Se näyttää todeksi sen, minkä olemme nähneet olevan idullaan jo pitkään: uskonnon merkitys suomalaisille on heikentynyt merkittävästi nuoremmissa sukupolvissa. Alle 40-vuotiaiden aikuisten sitoutuminen kirkkoon ja kristilliseen perinteeseen ei ole enää itsestään selvää.

KATRI VAPPULA

JOHTAVA ASIAANTUNTIJA, KIRKKOHALLITUKSEN KASVATUS JA PERHEASIAIN YKSIKKÖ

Nelivuotiskertomus peilaa kulttuurin ja arvojen muutosta vertaamalla kuuden eri sukupolven käsityksiä toisiinsa. Huomattavia eroja eri sukupolvien arvostuksissa on Suomessa nähtävissä muun muassa työn ja vapaa-ajan kohdalla. Kirkon näkökulmasta pysäyttävää on, että kaikkein suurimmat erot sukupolvien välillä näkyvät kuitenkin suhtautumisessa uskontoon. Kun kahdessa vanhimmassa sukupolvessa yli kaksi kolmasosaa vastaajista määritteli itsensä uskonnolliseksi, nuorimmissa sukupolvissa enää noin neljäsosa määritteli itsensä tällä tavoin. Vähiten uskonnollinen sukupolvi on Y-sukupolvi eli millenniaalit. He ovat tällä hetkellä noin 30–40-vuotiaita, eli parhaassa työiässä ja nousemassa yhteiskunnallisesti vaikutusvaltaiseen asemaan. Nelivuotiskertomuksen mukaan heidän suhteensa uskontoon tulee lähitulevaisuudessa värittämään myös kirkollista elämää entistä enemmän.

Erityisesti ei-uskonnolliseksi identifioituminen näytti olevan vahvimmin yhteydessä pelkästään vas-

taajan sukupolveen. Toisin sanoen nuoremmissa sukupolvissa useimmat ihmiset tulkitsevat lähipiirinsä ihmisten kuuluvan suurelta osin ei-uskonnollisiin ja kokevat sosiaalista painetta identifioitua samoin. Se, että kuulut luterilaiseen seurakuntaan pitää siis perustella ja selittää. Se, että et kuulu, on valtavirta. Nelivuotiskertomus esittää, että koko väestön tasolla ollaan lähellä taitepistettä, jossa uskonnollisuus alkaa näyttäytyä epätavallisena identifikaationa. Nuoremmista sukupolvista tällainen taitepiste on selvästi jo ohitettu.

Millenniaalien kirkko -hanke hakee uusia toimintatapoja

Nelivuotiskertomus esittää pysäyttäviä faktoja, joiden äärellä on syytänkin pysähtyä. Nelivuotiskertomuksen mukaan Kirkon tulevaisuutta ja toimintaa pitäisi suunnitella millenniaalien ääntä kuunnellen. He ovat parhaassa työiässä ja myös siinä iässä, jossa valtaosa suomalaisista avioituu ja perustaa perheen. Mitä pitäisi tapahtua, minkä muuttua, jotta millenniaalit kokisivat kris-

Millenniaaleille suhde kristillisyyteen kollektiivisena kulttuuri-identiteettinä on erityisen ongelmallinen.

tinuskon olevan hyvä vaihtoehto elämän merkityksen etsinnässä? Millainen olisi seurakunta, jonka toiminta suunniteltaisiin nuorempien sukupolvien ehdoilla ja heidän ääntään kuullen?

Näitä kysymyksiä työistetään nyt monessa seurakunnassa. Kirkkohallituksessa on käynnistetty Millenniaalien kirkko -hanke vuosille 2021–2022. Sen tavoite on tukea seurakuntien kehitystyötä ja kokeilukulttuuria alle 40-vuotiaiden seurakuntalaisten jäsenyyden ja yhteyden vahvistamiseksi sekä muokata

Millenniaalien sukupolvessa oli nähtävissä etsijyyden voimakas korostuminen.

ja levittää syntyneitä innovaatiota seurakuntien laajempaan käyttöön. Vuoden 2020 lopussa hyväksytyn Polku-toimintamallin kehittäminen on yksi hankkeen osa-alue.

Millenniaalien kirkko projektiryhmän kokouksessa totesimme, että hankkeessa ei ole kyse millenniaaleista kapeasti sukupolvena, vaan mentaaliseen mielenmaisemasta, joka näkyy millenniaaleissa selvimmin. ”Henkiset millenniaalit” tarvitsevat kirkon, joka on notkea, särmi-käs ja eettinen. Kirkon, jossa vastuu jaetaan, asiat tehdään yhdessä ja itse löydetyille merkityksille on tilaa. Kirkon, jossa on lupa etsiä ja löytää uusia tapoja elää kristillisyyttä to-deksi itse kunkin arjessa.

Kevään 2021 aikana hankkeessa tehdään kartoitusta, jonka perus-teella valitaan yhdessä seurakun-tien kanssa toteutettavat prosessit. Hankkeen projektiryhmä toivoo haasteen kanssa painivilta seura-kunnilta, järjestöiltä tai yksittäisiltä henkilöiltä aktiivista yhteydenottoa ja liittymistä yhteiseen kehittämis-verkostoon. Haluamme matalalla kynnyksellä pitää yhteyttä seura-kuntiin, kuulla mitä avauksia teillä tapahtuu ja ketterän kehittämisen

hengessä etsiä yhdessä uusia teke-misen tapoja.

Mahdollisia muutoksen suuntia

Nelivuotiskertomuksessa väläytel-lään muutokselle erilaisia, mahdol-lisia suuntia. Nostan niistä tässä muutamia, joihin olisi kiinnostavaa etsiä vastauksia yhdessä isomman-kin joukon kanssa.

Mielikuvan kirkosta patriarkaali-sena toimijana pitäisi muuttua

Käsitteet uskonnollinen ja ei-us-konnollinen eivät nelivuotiskerto-muksen mukaan suoraan kerro ih-misten uskomuksista, identiteetistä ja konkreettisesta uskonnonhar-joituksesta, vaan sosiaalisista mie-likuvista, joita uskonnollisuuteen liitetään. Mielikuvien tasolla us-konnollisuus on suomalaisilla edel-leen yhteydessä patriarkaalisiin arvoihin, ja tämä mielikuva on ih-misiä voimakkaasti kristinuskosta vieraannuttava tekijä. Eräässä aikai-semmassa tutkimuksessa lähes puo-let 25–34-vuotiaista naisista kertoivat olevansa hengellisiä, mutta eivät uskonnollisia. Mikä kaikki voisi muuttaa tätä mielikuvaa jäykästä ja

patriarkaalisesta kirkosta kohti not-keampaa ja tasa-arvoisempaa yhtei-söä? Mitä voisimme tehdä sen hy-väksi?

Kulttuurikristillisyyden rinnalla omakohtaisten merkitysten sanoit-tamista

Vielä 2000-luvun alussa kirkolliset toimitukset näyttäytyivät melko it-sestään selvinä valintoina. Tutki-mus osoittaa tässä tapahtuneen voi-makkaan muutoksen 2000-luvulla. Esimerkiksi Helsingin hiippakun-nassa kastettiin vuonna 2019 kaksi viidestä syntyneestä lapsesta. Eten-kin millenniaalien sukupolvi ar-vioi kirkollisia toimituksia kriitti-sin silmin. Kirkollisilla juhlilla on monille merkitystä osana perinteitä ja perheen juhlatapoja, mutta yhä useammat kyseenalaistavat ne, jos ne koetaan ristiriitaisena oman elä-mänkatsomuksen kanssa.

Nelivuotiskertomuksen mukaan erityisesti millenniaalien sukupol-vessa oli nähtävissä suoranainen kulttuurikristillisyyden romahdus ja vastaavasti etsijyyden voimakas ko-rostuminen. Kyse ei ole siitä, että millenniaalit vierastaisivat kristin-uskoa sen liiallisen hengellisyyden takia, vaan heille erityisen ongel-mallinen on suhde kristillisyyteen kollektiivisena kulttuuri-identiteet-tinä. Millaisista osista rakentuisi millenniaalille omalta tuntuva kris-tillisuus? Mitä olisi tehtävissä ra-kenteiden, toimintatapojen tai vies-tinnän alueella, jotta hengellisyyttä kaipaavat ihmiset löytäisivät kir-kosta tilaa omalle etsinnälleen ja omien merkityssuhteidensa sanoit-tamiselle?

Kirkon tulisi tarjota mahdollisuuksia osallistumiseen ja vastuun kantamiseen yhteisöissä

Nelivuotiskertomus nostaa esiin tutkimuksen uusista jumalanpalvelusyhteisöistä. Niissä keskeinen kirkon uudistamisen lähtökohta on ollut se, että kirkko on yhteisö, ei instituutio. Käytännössä tämä on merkinnyt muun muassa osallistujien tavanomaista laajempaa osallistumista toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tällä on yhteys siihen, miten vahvana he kokivat jäsenyytensä yhteisössä. Osallistujien saama vastuu lisää sitoutumista yhteisöön. Nelivuotiskertomuksen mukaan onkin syytä miettiä, miten tämä voi nykyistä laajemmin toteutua seurakunnan toiminnassa eri työmuodoissa. Entä mitä annettavaa Polku-mallilla voisi olla seurakuntalaisten osallisuuden vahvistamisessa ja vastuun jakamisessa seurakunnassa?

Arkinen hengellisyys esiin

Tutkimuksessa tehdyt havainnot uskonnollisuuden ja spiritualiteetin ilmenemismuodoista painottavat uskonnon henkilökohtaisen kokemuksellisuuden merkitystä. Nelivuotiskertomuksessa nostetaan esiin spiritualiteetin kannalta merkityksellinen arkinen tekeminen, kuten luonnossa liikkuminen, hiljaisuuteen vetäytyminen tai ihmisten auttaminen. Erityisesti luonnon pitäminen pyhänä tai luonnossa liikkumisen kokeminen lähentymisenä Jumalaan tai johonkin korkeampaan ovat tämän tutkimuksen mukaan yleisiä ilmiöitä suomalaisten henkilökohtaisessa hengellisyydessä. Miten kirkko voisi tukea pyhän kokemista ja mahdollisuuksia

harjoittaa arjen hiljaisuutta matalla kynnyksellä? Millaisia matan kynnyksen toimintamalleja voisimme tällä alueella kehittää yhdessä?

Kristillinen meditaatio

Nelivuotiskertomuksen mukaan kirkon uskontodialogitoimintaa on tarpeen laajentaa aasialaisiin uskontoperinteisiin ja erityisesti buddhalaisuuteen. Esimerkiksi buddhalaisesta meditaatioperinteestä nouseva mindfulness-menetelmä on saanut erittäin laajaa suosiota ja tullut valtavirtaiseksi. Menetelmää ei käytetä ainoastaan kliinisen terapian työvälineenä, vaan se on käytössä yhtä lailla vaikkapa varhaiskasvatuksessa ja henkilöstövalmennuksessa. Meditaatiota harjoittaa säännöllisesti yli kymmenesosa suomalaisista. Nelivuotiskertomuksen mukaan kirkon on tarjottava tähän päivään sopivia käytäntöjä kristillisen spiritualiteetin ja mystiikan perinteistä. Hiljaisuuden liikkeellä ja retriittitoi-

minnalla olisi annettavaa henkisille etsijöille, ja näitä toimintamuotoja on vahvistettava.

Nelivuotiskertomus korostaa, että kirkon mission tulee olla kokonaisvaltaista: ”Kirkon on etsittävä kosketuspintoja dialogiin, tavoittamiseen ja kohtaamiseen perinteisen kirkollisen ja seurakunnallisen ympäristön ja kulttuurin ulkopuolelta. Ollakseen mielekäs, aidosti puhuttelevaa ja vakuuttavaa mission on tapahduttava ajanmukaisin keinoin ja uusin näkökulmin muuttuneessa toimintaympäristössä, jota leimaavat moniarvoisuus ja yksilöllisiä valintoja painottava yhteiskunta.”

Sanotaan, että pitkäkin matka alkaa ensimmäisestä askeleesta. Otaanko nämä askeleet isolla joulukolla yhdessä ✕

Kirjoittaja toimii vuosien 2021–22 ajan Millenniaalien kirkko -hankkeen ohjelmajohtajana.

Aikamatka 2040-luvun kirkkomusiikkiin

Tämä tulevaisuudenkuva pohjautuu haastattelemieni kollegoiden sekä nuorten kuorolaisten kertomiin toiveisiin. Kanttoreiden koulutuksen nykytilaan perehdyin haastattelemalla professori Timo Kiiskistä, ainejohtaja Seppo Kirkistä ja lehtori Ismo Hintsalaa. Etäisesti juttuni taustalla häilyy F. Dostojevskin novelli ”Naurettavan ihmisen uni”.

ISMO SAVIMÄKI

KANTTORI, HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNTA

Kävin 2040-luvun jumalanpalveluksessa. Monenkirjavaa väkeä kirkon täydeltä! Kuoron vahvistama seurakuntalaulu täytti koko tilan, milloin yksinkertaisena rukouksena, milloin rytmikkäänä voimaveisuna. Urut soivat komeasti mutteivät yksin: sähkökitara ujelsi mukana ylistysvirressä, arabialaisen ud-luutun saundi ehtoollisen aikana hiveli sielua. Kun messu oli ohi ja väki alkoi siirtyä kirkkopihkaan piknikille, yllätin itseni kysymällä: nytkö jo?

Poissa olivat puolivillaisuus ja yleismielilytävyyt, tilalla aitoa hartautta ja tarttuvaa riemua; kristillistä sanomaa ja ihmisen tunteja raakana. Mitä oli tapahtunut? Mitä hyvää oli tehty sitten 2020-luvun? Pakko oli mennä jututtamaan kanttoria.

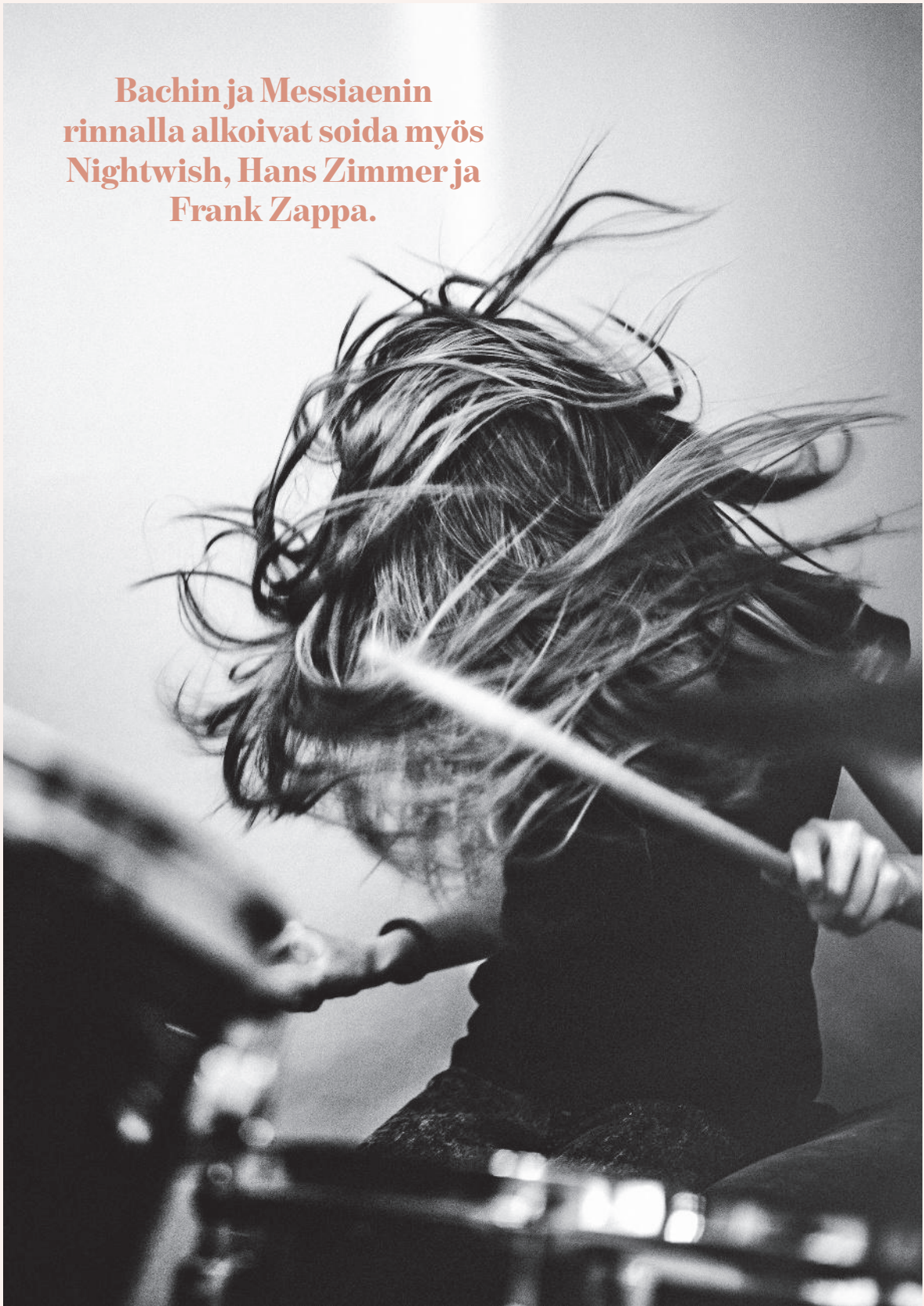
Mitä muutos vaatii?

Alkuun ei kuulemma näyttänyt hyvältä. Yhä yltyvä vaatimus ”monipuolisuudesta” oli al-

kanut uuvuttaa ja turhauttaa kanttoreita ja kirkkomusiikin opiskelijoita. Kaikkien piti osata kaikkea, mutta kukaan ei ehtinyt syventyä mihinkään. Ratkaisu oli yksinkertainen: omiin vahvuuksiin erikoistuminen. Urkuri sai olla urkuri, musiikkikasvattajakanttori keskittyi rippikouluun, kuoroihin ja tiiviiseen kouluyhteistyöhön, muutamaan seurakuntaan perustettiin jopa säveltäjän virka. Muutos vaati työnkuvien ennakkoluulotonta muokkaamista, mutta toi heti seurakuntien musiikkielämään uutta virtaa. Sairauslomienkin määrä puolittui.

Haukotuttavan pitkään jatkunut kiistely musiikkityyleistä oli vähitellen hiipunut. 2010-luvun koulutuksessa aloitettu soveltava urkujensoitto oli madaltanut raja-aitoja: Bachin ja Messiaenin rinnalla alkoivat soida myös Nightwish, Hans Zimmer ja Frank Zappa. 2020-luvun lopulla kirkollinen pop ja gospel viimein hyväksyttiin Saksan Wittenin malliin pääaineeksi urkujensoiton, laulun,

**Bachin ja Messiaenin
rinnalla alkoivat soida myös
Nightwish, Hans Zimmer ja
Frank Zappa.**

kuoronjohdon ja musiikkikasvatuksen rinnalle. Pop- ja gospelkantoreita tervehdittiin ammattikunnassamme hurraahuudoin: kirkollinen rytmimusiikki sai elämän ja klassemmin orientoituneet kanttorit rauhan.

Toisinkin voisi olla

Mitä ihmiset syvimmältään tarvitsevat? Miten kirkko voi vastata ihmisten olemassa oleviin tarpeisiin ja yhtä aikaa seistä omilla jaloillaan? Tätä alettiin kysyä 2020-luvun puolessavälissä, kun alkoi väijäämättömästi näyttää, ettei kirkko pian merkinnyt kenellekään mitään. Pikagallupien pohjalta räätälöidyt tempaukset olivat viihdyttäneet hetken, mutta suuntaa ne eivät olleet muuttaneet.

Mielenrauha, kokemus läsnäolosta, transsendenssi – näihin liittyvät tarpeet oli jo pitkään totuttu kana-voimaan muualle kuin kirkkoon, mutta toisinkin voisi olla, todettiin. Aloitettiin kristillisen meditaation palauttaminen osaksi kirkon ydin-toimintaa. Gregoriaaninen laulu, Taizé-musiikki, Arvo Pärt, John Tavener, hiljaisuuden kuuntelu... monelle kanttorille kaikki tämä oli kuin paluu kotiin. Käsitteestä *kristillinen jooga* kiisteltiin vuosikausia,

mutta samaan aikaan yhä kasvava joukko itsensä ja elämän tarkoituksen etsijöitä löysi tiensä pyhäinkuvien, kynttilänvalon ja vanhan kirkkolaulun äärelle.

Laulava seurakunta oli palannut!

Tarve kokea yhteyttä, saada olla mukana jossain merkittävässä miuden kanssa. Menneet ajat näyttivät 2040-luvulta käsin oudoilta: oli paljon yksinäisiä ja oli kirkko, joka kutsui yhteyteen, mutta nämä eivät oikein olleet kohdanneet. Siltana alkoi toimia musiikki. Kun kantoreita alettiin kouluttaa koko kansakunnan laulutaidon elvyttämiseen, yhä useampi löysi paitsi itsestään sekä kyvyn että halun laulaa myös ympäriltään muita samanlaisia. Syntyi miesten laulukouluja, laulutaidotomien kuoroja, yksinhuoltajavanhempien, ilmastopakolaisten, muskarilaisten isien kuoroja, eri-ikäisten lasten kuoroja, Sacred Harp -ryhmiä... Kun nämä kaikki vuorollaan tulivat messuun tukemaan virsilaulua, koko kirkkokansa alkoi vähitellen oikaista ryhtiään, hengittää syvään ja laulaa koko olemuksellaan. Laulava seurakunta, *eclesia cantans* oli palannut!

Kehityksen kärjessä olivat Oulusta valmistuneet musiikkipedagogikanttorit. 1990-luvulla kehitetyn mallin mukaan he alkoivat toimia *pitäjänmuusikkoina*, jotka vastasivat sekä seurakunnan musiikkielämästä että koulun musiikkiopetuksesta. Pitkään palvelleet pitäjänmuusikot olivat kulttuuripersoonia, jonka tunsivat kaikki ja joiden oli helppoa saada väkeä laulu- ja soittoyhmiinsä ja niiden kautta messuun.

Vanhan polven seurakunta-aktiivit olivat huomanneet muutoksen ennen kaikkea tilaisuuksien tunnelmassa. Paine puhua ja musisoida ”oikein” oli poissa, musiikissa ja koko messussa oli vapaa, irtonainen ja hyväksyvä ilmapiiri. Syntyi käsite *missa ludens*, leikkivä messu. Yhteislaulut olivat enimmäkseen niin yksinkertaisia, että ne houkuttelivat kirkkokansaa improvisoimaan lisä-ääniä. Moni otti aikuismuskarilaisten esimerkin rohkaisemana kirkkoon soittimensakin. Parhaat messut olivat sellaisia, jotka alkoivat suunnitellusti, mutta lähtivät sitten vähän kerrassaan elämään aivan omaa elämäänsä. Rauhaa, iloa, voimaa, yllätyksiä – musiikkia Jumalan kunniaksi ja mielen virkistykseksi!

Ideat ja taidot jakoon

Mistä kaikki uudet ideat ja käytännöt olivat peräisin, kysyin. Siis ihan konkreettiset ideat, eivät ylevät periaatteet? Ruohonjuuritasolta kuulemma, sieltä ja täältä. Kirkon virallisen täydennyskoulutuksen rinnalle oli vuonna 2021 alettu luoda koulutusverkosto, jossa kuka tahansa kanttori sai jakaa ideansa ja tai-

2020-luvun lopulla kirkollinen pop ja gospel viimein hyväksyttiin.

tonsa muiden hyödyksi. Työ helpotui tuntuvasti, kun kaikkea kuoro-ohjelmistosta bändisovituksiin ei tarvinnut keksiä itse. Eläköityville kantoreille kerääntynyt hiljainen tieto alettiin dokumentoida systemaattisesti. Mm. tämän hyvän kehityksen turvaamiseksi otettiin askel, joka herätti huomiota kirkoissa maailmanlaajuisesti: perustettiin arkkikanttorin, eräänlaisen kanttorien piispan virka. Viranhaltijan päätehtävä oli huolehtia, että parhaat ideat pääsisivät vapaasti virtaamaan seurakunnasta toiseen sekä maailmalta meille.

Kollegani alkoi tehdä lähtöä. Kohta julkaistaisiin tilataideteos *In Memoriam Vanitas*: valtaisa hautaristi, jonka taiteilija oli koostanut tuhansista takavuosien toiminta-

Miten kirkko voi vastata ihmisten olemassa oleviin tarpeisiin ja yhtä aikaa seistä omilla jaloillaan?

suunnitelmista, raporteista ja turvallisuusasiakirjoista. Kanttorin oli määrä kantilloida avajaispuheen jälkeen *KiPan* matkalaskun täyttöohje vuodelta 2017. Kiitin häntä ja palasin omaan aikaamme.

Kotona mietin kokemaani ja kuulemaani. Mieleeni tuli käsite ”luterilaisen musiikin kultakausi”, joka kuulemma oli aika Lutherista Bachiin. Entäpä jos.... ✕

AI

Miten tekoäly voi tuoda seurakunnan lähemmäksi ihmisiä?

Koska viimeksi käytit Google Mapsia katsoaksesi, kuinka kauan kestää matkustaa jonnekin? Google Maps on hyvä esimerkki sovelluksesta, joka käyttää tekoälyä toimintansa taustalla. Samoin tekevät myös esimerkiksi Facebook, Microsoft sekä lukuisat muut yritykset. Myös autojen automaattiohjaus, erilaiset älylaitteet, chattibotit ja lukuisat arjessa käyttämämme sovellukset hyödyntävät tekoälyä toiminnassaan.

SARI-ANNIKA PETTINEN

JOHTAVA ASIAANTUNTIJA, KIRKKOHALLITUS

VILPPU HUOMO

ASIAANTUNTIJA, KIRKKOHALLITUS

Tekoäly on tietotekniikkaa, joka kykenee yhdistelemään tietoja ja tekemään ratkaisuja, joita voidaan pitää älykäänä. Tämä tarkoittaa sitä, että erilaiset tekniset järjestelmät voivat havainnoida ympäristöään laajasti, käsitellä havaintojaan nopeasti ja ratkaista ongelmia saavuttaakseen ennalta asetetun päämäärän. Tällainen älykäs järjestelmä ei vain tulkitse saamiaan tietoja, vaan oppii tiedoista sekä käyttää oppimaansa tietoa asetettujen tavoitteiden ja tehtävien saavuttamiseksi. Oppiminen tapahtuu ennalta syötettyjen käskyjen mukaisesti, eikä tapahdu siis ilman ihmisen toimintaa.

Tekoälyä hyödynnetään mm. teollisuudessa, markkinoinnissa, suunnittelussa, peleissä, puheen-tunnistuksessa, lääketieteessä sekä kuljetuksessa. Tekoäly tehostaa ja parantaa monen laitteen käytettyä ja näin helpottaa ihmisen arkea. Sen tarkoitus ei ole korvata ihmistä. Ihmisten ajattelun monipuolisuus, luovuus ja kyky yhdistellä tietoa on ainutlaatuista. Samoin on ihmisten välinen kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tekoäly ei voi korvata näitä.

AuroraAI - kansallinen tekoälyohjelma

AuroraAI on pääministeri **Sanna Marinin** hallitusohjelmaan perustuva kansallinen tekoälyohjelma,

jonka tavoitteena on tekoälyn avulla luoda Suomeen maailman parhaat julkiset palvelut. Jotta tämä olisi mahdollista, julkiset palvelut liitetään AuroraAI-verkon avulla vuorovaikutukseen myös muiden sektorien, esimerkiksi kirkon, tuottamien palveluiden kanssa. Samalla AuroraAI-verkko mahdollistaa sen, että palvelut voidaan nykyistä paremmin kohdistaa ihmiselle hänen elämäntilanteensa mukaan. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa palvelut voisivat olla ihmiskeskisiä. Sen sijaan, että ihmisen täytyy etsiä palveluita eri tarjoajilta, ihmiselle tarjottaisiin hänen tarvitsemansa palvelut hänen elämäntilanteensa mukaan.

Miten AuroraAI liittyy rippikouluun?

Rippikoulu tavoittaa noin 77 % kaikista 15-vuotiaista nuorista. Rippikoulu on peruskoulun lisäksi ainoa elämäntapahtuma, joka tavoittaa nuoret yhtä laajasti. Kirkkohallitus, yhdessä pilottiseurakuntien kanssa, tekee yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa AuroraAI-hankkeen puitteissa. Tavoitteena on auttaa nuoria ymmärtämään omaa elämäänsä paremmin ja sen kautta tukea nuorten hyvinvointia. Rippikoulun ohjaamisen näkökulmasta hanke puolestaan mahdollistaa sen, että nuorten elämä ja siihen liittyvät kysymykset voidaan entistä paremmin ottaa osaksi rippikoulua. Mitä paremmin ohjaaja tuntee ryhmänsä

AuroraAI-hankkeen puitteissa rakennetaan sovellusta, jonka avulla nuori voi rippikoulun kuluessa reflektoida omaa elämäänsä ja sitä, mikä on hänelle elämässä tärkeää. Sovellus on työkalu, joka tukee ja syventää nuorten kanssa rippikoulussa käytäviä keskusteluja. Sovelluksen käytön on oltava mielekästä nuorille, minkä takia pelillisyyden on sovelluksessa isossa roolissa. Nuoret ovat myös mukana sovelluksen suunnittelussa.

Miten AuroraAI voi tuoda seurakunnan lähemmäksi ihmisiä?

Kirkon vahvuus on laadukas ja kiireetön kohtaaminen sekä ihmisten keskinäisten kohtaamisten mahdol-

Tekoäly mahdollistaa sen, että ihminen voi saada oman elämäntilanteensa ja tarpeensa mukaista tietoa kirkon toiminnasta nykyistä luontevammin.

nuorten elämää, sitä paremmin kristinuskon sisältöjä voidaan lähestyä nuorten omasta elämästä käsin.

RKS 2017 -suunnitelmassa todetaan, että rippikoulussa ”näkökulmat ihmisen elämästä, uskosta ja rukouksesta nähdään kokonaisuutena, jotka liittyvät kristityn elämässä yhteen”. Kun nuorella on rippikoulussa tilaa pohtia omaa elämäänsä ja tuoda esiin omia elämänsä kysymyksiään, silloin myös kristinuskon sisällöt voivat nivoutua osaksi elämää. On tärkeää, että rippikoulussa nuori voi kokea tulevansa nähdyksi omana itsenään.

listaminen. Tuemme työssämme ihmisen suhdetta itseen, toiseen, Jumalaan ja luomakuntaan. Toiminnan suunnittelu ja toteutus on kuitenkin kirkossa usein työntekijä- ja organisaatiolähtöistä. Ihmislähtöistä toiminnan suunnittelua ovat erilaiset osallistavat tavat, kuten rippikoulun suunnittelu yhdessä rippikoululaisten kanssa tai osallistava budjetointi, jossa toiminnan suunnitteluun ja budjetointiin osallistuvat seurakunnan alueen asukkaat.

Toiminnan suunnittelun, johtamisen ja strategisen ajattelun yhtenä pohjana on ajantasainen ti-

lannekuva ja tiedolla johtaminen. Keräämme erilaisia tilastoja toiminnastamme. Osalla seurakunnista on myös käytössä erilaisia palvelujärjestelmiä. Nämä konkreettiset tiedon keräämisen tavat ovat hyvä askel kohti tiedolla johtamista. Saamamme tieto kuvaa kuitenkin yhtä osaa toimintaympäristöstämme. Tämän lisäksi tarvitsemme yhteistä, laajempaa tilannekuvaa sekä tietoa ihmisistä. Tällaisen laajemman kokonaiskuvan muodostamisessa tekoäly on avuksi.

AuroraAI:n tavoitteena on ihmiskeskeinen yhteiskunta, jossa organisaatioiden sijasta keskiössä on ihminen. Tähän tavoitteeseen on helppo liittyä, mutta kirkon kontekstissa olisi ihmiskeskeisyyden sijasta ehkä luontevampaa puhua ihmislähtöisyydestä. Tekoäly mahdollistaa sen, että ihminen voi saada oman elämäntilanteensa ja tarpeensa mukaista tietoa kirkon toiminnasta nykyistä luontevammin.

Kirkollisessa keskustelussa on pitkään tuskailtu sitä, miten tavoittaa ihmiset, jotka eivät ole säännöllisessä toiminnassa mukana. AuroraAI:n avulla seurakunta voi saada paremman kuvan alueen ihmisten tarpeista ja toiveista, myös niiden, jotka eivät ole kirkon jäseniä. Käytännössä tämä voisi johtaa siihen, että tiettyssä elämäntilanteessa olevalle ihmiselle voidaan AuroraAI-verkon kautta tarjota keskusteluapua, jos näyttää siltä, että hän voisi olla kiinnostunut keskustelusta kirkon työntekijän kanssa. Tai laulamisesta kiinnostunut ihminen voisi saada suosituksen seurakunnan kuorosta. Kirkon työnteki-

jöitä tämä haastaakin miettimään, miten liitymme työssämme ihmisten elämään nykyistä paremmin. Vastaako seurakunnan toiminta alueella asuvien ihmisten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita? Entä miten kirkon sanoma kontekstualisoidaan ihmisen elämäntilanteeseen? ✕

Kuinka käy kristillisen kasvatuksen?

Kirkon nelivuotiskertomuksen Uskonto arjessa ja juhlassa mukaan kristillinen kotikasvatus vähenee nopeasti. Uskonnollisen kotikasvatuksen katsoo saaneensa joka kolmas suomalainen, mutta yksittäisiä kristillisiä tapoja, kuten iltarukousta ja seurakunnan kerhossa tai pyhäkoulussa käymistä, oli harjoitettu huomattavasti tuota enemmän.

MAARIT HYTÖNEN

TUTKIJA, KIRKON TUTKIMUSKESKUS

Eri sukupolvet ovat saaneet hyvin erilaisen uskonnollisen kotikasvatuksen. Vanhemmille ikäpolville on annettu monipuolista uskonnollista kasvatusta, nuoremmille yhä vähemmän minkäänlaista. Varsin suuri joukko suomalaisista ei osaa sanoa, onko saanut uskonnollista kasvatusta kotoa.

Kristillisellä kotikasvatuksella ja lähiaikuisten esimerkillä on suuri merkitys uskonnollisten tapojen omaksumiselle. Jos lapsuudessa oli saanut kristillistä kasvatusta, vähintään kerran viikossa rukoileminen oli noin kolme kertaa todennäköisempää vielä aikuisenakin verrat-

tuna niihin, jotka eivät olleet saaneet.

Siksi onkin huolestuttavaa, että erityisesti naisten halukkuus välittää kristillisiä perinteitä omille lapsilleen vähenee sukupolvi sukupolvelta. Viidennes 15–29-vuotiaista naisista aikoo opettaa tai on jo opettanut iltarukouksen omille lapsilleen. Vielä iltarukoustakin huomomin näyttäisi käyvän ruuan siunaamiselle, jumalanpalveluksessa käymiselle, virsien laulamiselle ja pääsiäisen viettämiselle Kristuksen ylösnousemuksen juhlanä.

Mitä lapsi voi valita itse?

Niin tutkimusten kuin arkikokemuksenkin mukaan vanhemmat vetoavat usein lapsen omaan valin-

**Suuri joukko
suomalaisista ei
osaa sanoa, onko
saanut uskonnollista
kasvatusta kotona.**

Erityisesti naisten halukkuus välittää kristillisiä perinteitä omille lapsilleen vähenee sukupolvi sukupolvelta.

taan myöhemmin elämässään, kun puhutaan uskonnosta ja siihen liittyvistä tavoista. Esimerkiksi kastamattomuutta saatetaan perustella sanomalla, että lapsi saa aikuisena päättää asiasta ihan itse.

Tutkimuksessani kasteesta ja kummiudesta vanhemmat ja kummit korostivat, että vasta kaste ja kristillinen kasvatus mahdollistavat aidon valinnan, kun lapsi tietää, mitä valintaan sisältyy ja mitä ilman on jäämässä. Osallistumalla vaikkapa seurakunnan kerhoihin lapsi voi saada positiivisia kokemuksia uskosta ja mahdollisuuden turvautua uskoon myöhemmin elämässään. Kokemusta lapsuudesta Jumalan lapsena ja seurakunnan toimintojen parissa ei voi enää aikuisena saada. Kokemus ei vähennä valinnan mahdollisuuksia, vaan lisää niitä.

Kummeja ja isovanhempia tarvitaan

Muuttuneessa uskonnollisessa tilanteessa tarvitaan entistä enemmän kaikkia kynnelle kykeneviä lähiaikuisia antamaan kristillistä kasvatusta. Ei tarvitse olla korkeasti uskonoppinut voidakseen puhua uskonnosta, opettaakseen iltarukouksen tai viedäkseen lapsen kirkkoon. Tällaisia aikuisia on kuitenkin yhä vähemmän ja siksi omalta seurakunnalta saatetaan tarvita välillä hoksautusta.

Oma kummi voi olla kummilapsen lähipiirissä ainoa kristityksi tiedetty henkilö. Tällöin kummius nousee suureen arvoon ja herää kysymys, kuinka seurakunta voisi tu-

kea erilaisia kummeja tehtävässään. Mistä kummi löytää keskustelukumppanin, kun hän haluaa pohdita kummiuttaan? Miten kummiutta voi toteuttaa, kun välimatkat ovat pitkät tai aika on kortilla? Ja ne kristillistä kasvua tukevat lahjat: kuka antaisi vihjeen kullekin ikäryhmälle sopivista?

Monet kummit pitivät tärkeimpänä tehtävänä esirukousta kummilapsensa ja hänen perheensä puolesta. Osa kummeista korosti olevansa nimenomaan vanhempia kristittyjä ystäviä, joiden tehtävänä oli lapsen kasvun tukeminen kristillisten arvojen mukaisesti sekä kirkkoon ja Jumalan lasten yhteyteen johdattaminen. Kummit opettivat rukoilemaan, keskustelivat uskontoasioista sekä lukivat ja lahjoittivat uskonnollista kirjallisuutta kummilapsilleen.

Perheet tarvitsevat tukea – myös seurakunnalta

Jos olisin nyt seurakuntapappi, toivoisin voivani panostaa erityisesti kasteisiin ja yhteydenpitoon kasteperheiden kanssa. Olisi tärkeää saattaa vanhemmat ja kummit pohdimaan yhdessä sitä, millaista kristillistä kasvatusta he haluavat kas-tettavalle annettavan ja miten he voisivat siihen parhaiten osallistua. Olisi kiinnostavaa pitää yhteyttä myös kasteen jälkeen ja miettiä yhdessä, miten seurakunta voisi tukea perhettä ja kummeja.

Monessa seurakunnassa onkin panostettu perheissä tapahtuvaan työhön, ja kodeissa käydään keskustelemassa niin kristillisestä kasva-

Ei tarvitse olla korkeasti uskonoppinut voidakseen puhua uskonnosta, opettaakseen iltarukouksen tai viedäkseen lapsen kirkkoon.

tuksesta kuin tekemässä pieniä kotitöitä. Myös lapsiparkkeja pidetään seurakunnissa ja kauppakeskissä sekä kohdataan yksinhuoltajia ja heidän lapsiaan LapsiArkki-toiminnassa. Olisipa vielä yksi puhelinnumero, josta voisi saada apua, kun perheessä on hätätilanne: lapsi sairaana ja jääkaappi tyhjänä, parisuhde akuutissa kriisissä tai voimat yksinkertaisesti lopussa.

Ikäluokkien pieneneminen, uskonnon muuttunut asema yhteiskunnassa ja koulu- ja päiväkotiyhteistyön linjaukset ovat vaikuttaneet seurakuntien kasvatusyöhön. Yhteistyössä on otettava huomioon uskonollista toimintaa koskevat linjaukset ja rajoitukset, jotka saavat toisinaan kysymään, onko kristillisellä kasvatuksella enää paikkaa yhteistyössä.

Omassakin seurakunnassani on päätetty lopettaa koululaisten iltapäiväkerhotoiminta. Se on ikävää, sillä vain olemalla tarpeellinen arjessa kirkko on tärkeä ihmisille. Monet seurakunnan näkökulmasta marginaalisilta vaikuttavat toiminnot ovat ihmisten arjessa merkityksellisiä ja ehkä ainut kontakti omaan seurakuntaan.

Perheiden tuen tarve ei ole hävinnyt, vaikka suhde kirkkoon on ohentunut. Moni lapsi, vanhempi ja kummi kaipaa tukea ja kuuntelijaa, ja uusi yhteys voi löytyä, jos seurakunnalla on mahdollisuus tarjota yksilöllistä palvelua ja henkilökohontaista apua. Aito yhteisöllisyys on sitä, että yhteisön jäsenet ja heidän tarpeensa huomataan. Yhteisöä ei ole ilman yksilöitä. ✕

Yhteiskunnan rakennemuutos ja älykkään supistumisen strategiat

Mitä tehdä, kun rahat loppuvat ja väki vähenee? Supistuminen on tämän ajan tyypillinen viheliäinen yhteiskunta- ja aluepoliittinen ilmiö, jonka ymmärtäminen ja ratkaisut edellyttävät moninäkökulmaisuuksia. Millä tavalla voidaan kehittää tulevaisuutta alueilla, joissa väestö ei enää kasva, muuttovoittoja ei tule, elinvoimaan liittyvät tunnusluvut näyttävät miinusta? Älykkään sopeutumisen strategia olisi Timo Aro mielestä hyvin sovitettavissa moneen suomalaiseen seurakuntaan.

HENRI JÄRVINEN

PASTORI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Valtiotieteiden tohtori, aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:ssa työskentelevä **Timo Aro** on pitkään toiminut Suomen eri alueiden elinvoimaisuuteen liittyvien kysymysten parissa. Häneltä kysytäänkin usein kaupungistumisesta ja keskittymisestä, mihin suuntaan kehitys kulkee ja mitä tehdä, kun resurssit vähenevät. Työhistoriassaan hän on tarkastellut näitä kysymyksiä valtion aluehallinnon, konsultin, kaupungin, asiantuntijan ja tutkijan näkökulmista.

Kaikille meille on ainakin osittain tiedossa, että yhteiskuntamme

on muutoksessa ja samalla myös kirkossa toimintaympäristö muuttuu. Tiivistäen voisi listata, että juuri nyt ulkoiseen toimintaympäristöömme vaikuttaa monta muutostekijää: alueiden eriytyminen ja erilaistuminen kiihtyy, väestö vanhenee, vähenee ja keskittyy, väestö- ja työpaikkakehityksen keskinäinen yhteys murtuu, liikenneyhteydet, koulutuskeskittymät ja kaupungit houkuttelevat ihmisiä ja niin edelleen.

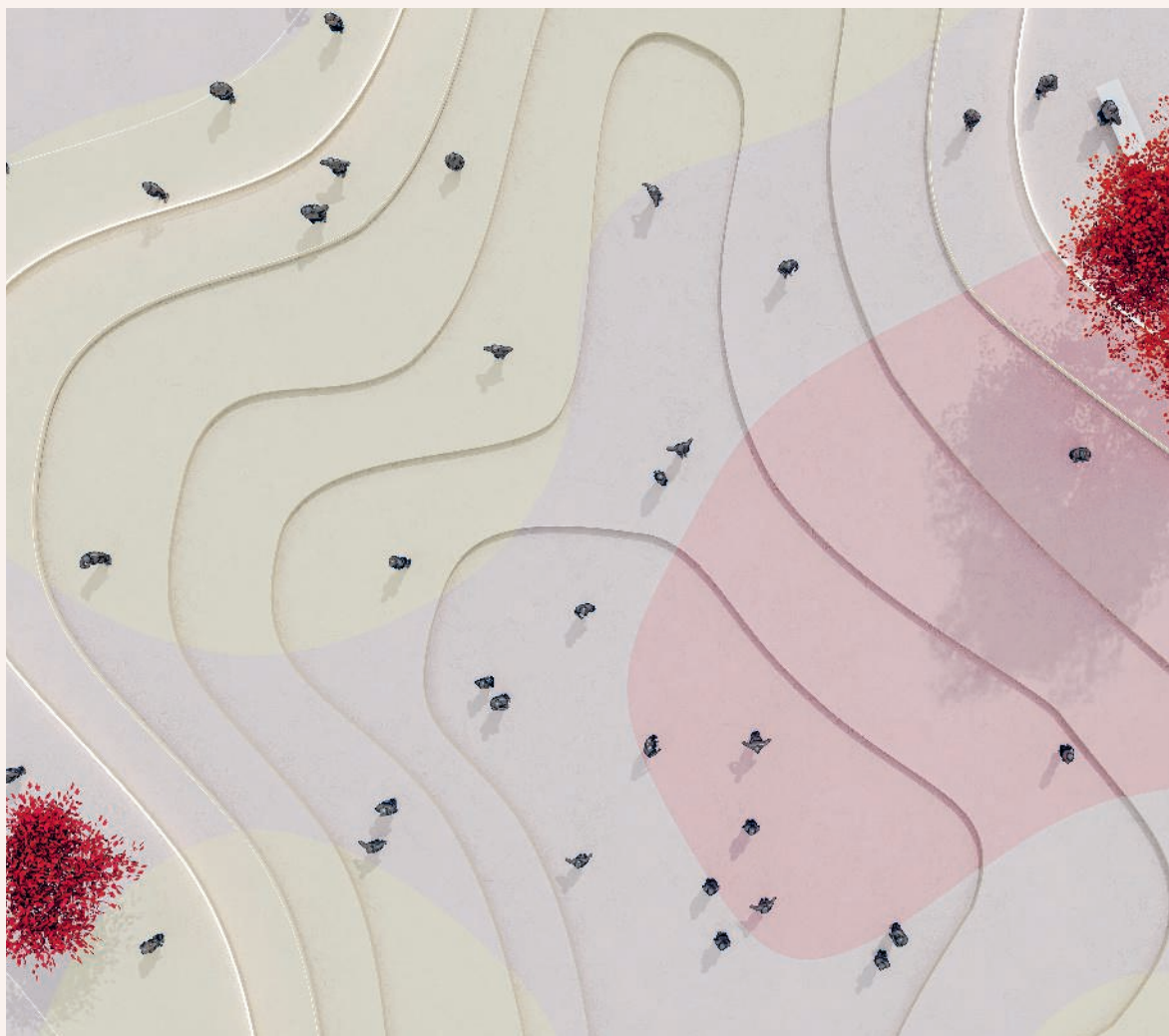
Monia palloja ilmassa

Timo Aro korostaa, että käynnissä on voimakas alueellinen eriytyminen ja erilaistuminen, jossa toiset

alueet hyötyvät muutostekijöistä, toiset taas kärsivät niistä.

– Olemme eläneet pitkään Suomessa, jossa maata voitiin kehittää yhdellä mallilla ja myös ymmärrys kehittämisen haasteista oli helpompaa kuin nyt. Se ei enää onnistu samalla tavalla, kun alueellinen eriytyminen näkyy joka puolella maata. Eriytyminen näkyy monella tasolla maantieteellisesti, väestöryhmien sekä ikäryhmien välillä. Mielestäni 2020 ja 30-luvuilla joudutaan aika paljon tekemään työtä tämän asian kanssa.

Aro näkee, että näiden monien tekijöiden seurauksena olemme sel-

laisessa tilanteessa, jossa alueet ja-
kaantuvat voittajiin, sinnittelijöihin
ja häviäjiin. Ero voittajien ja häviä-
jien välillä on jo varsin suuri. Alu-
eiden välinen kilpailu kiihtyy ja
kiristyy resursseista, osaajista, näky-
vyydestä, huomioarvosta.

– Koronakriisin myötä olemme
selvästi nähneet, että olemme ajau-
tuneet tilanteeseen, jossa meillä
ei ole ainoastaan talouteen liitty-
viä haasteita. Meillä on samanai-
kaisesti terveyteen, demografiaan
ja tuottavuuteen liittyviä haasteita.
Kaikki ovat samaan aikaan vaikut-
tamassa. Se että näemme talouden
heikkenevän, on ikään kuin jää-

vuoren huippu ja pinnan alla on
lukuisia tekijöitä; talouden kasvu
hidastuu, hoivamenot kasvavat, vä-
estö kasvaa tai vähenee, työikäisten
määrä muuttuu, iäkkäiden määrä
kasvaa.

Vaikka julkisuudessa keskustel-
laan paljon taloudesta, niin usein
kyse on samanaikaisesti paljon
muustakin. Kaikki alueet Suomessa
kohtaavat nämä haasteet enemmän
tai vähemmän ja osassa seurakun-
tia tämä on ollut arkea jo pitkään,
osassa se tulee olemaan 20–30 lu-
vuilla.

– On edelleen sellaisia alueita,
joissa väestö kasvaa, mutta on yhä

Realistisin tapa toimia on älykkään supistumisen polku.

suurempi joukko alueita, joissa väestö, erityisesti työikäinen väestö vähenee. Samaan aikaan iäkkäiden määrä kasvaa ja samalla terveys- ja hoivamenot kasvavat. Puhutaan paljon lähipalveluista ja hyvinvointipalveluista, niiden taloudellisista mekanismeista. Mielestäni olisi tärkeää, että nähtäisiin mistä kaikesta talouskysymykset koostuvat ja erilaiset syy-seuraussuhteet niiden taustalla.

Aron mukaan ennen oli yksinkertaisempaa. Parikymmentä vuotta sitten olisimme voineet keskittyä ratkaisemaan yhtä ongelmaa kerrallaan. Nykyään kiusana on useiden haasteiden samanaikaisuus. Meillä on ikään kuin monta palloa samanaikaisesti ilmassa. Meidän pitäisi löytää ratkaisu syntyvyyden vähenemiseen, ikääntymiseen,

työikäisten vähenemiseen, muutoliikkeeseen samanaikaisesti niin kansallisella tasolla kuin paikallisella tasollakin. Tämä johtaa siihen, että eri alueet ovat erilaisessa tilanteessa.

Lisäksi riippumatta alueen koosta mikrosijainnin merkitys kasvaa. Kasvu suuntautuu reunoilta kohti ydintä, asemia, solmupisteitä sekä ratojen varteen.

– Alue- ja väestökehityksen tilannekuva on hyvin eriytynyt. Esi-merkiksi on yleinen mielikuva, että koko Uusimaa on kasvavaa aluetta ja kehitys on erittäin positiivista. Kuitenkin, jos katsotaan Uudenmaan kehitystä, niin mikrosijainnilla onkin paljon merkitystä. Väestönkasvu on erittäin voimakkaasti keskittynyt pääkaupunkiseudulle, kehysalueelle ja radanvar-

Älykkään supistumisen polku vaatii rohkeutta, että pystytään hyväksymään se ajatus, että kasvu ei ole itsetarkoitus vaan voidaan pärjätä ja menestyä ilman kasvua.

ren läheisyyteen. Suurin osa Itä- ja Länsi-Uudestamaasta on supistuvaa aluetta. Myös kaupunkien sisällä kehitys on saman tyyppistä, voimakasta keskittymistä tapahtuu erityisesti radan varsilla, ja vieressä voimakasta supistumista. Tämä tekee tilanteen hallinnan erittäin vaikeaksi. Jos huomioidaan ikärykennä, niin nuoret ja työikäiset pakkautuvat kasvualueille, mutta samaan aikaan vanhempi väestö muuttaa joka puolelle. Seuraavan 20 vuoden aikana yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa väestöennusteen mukaan n. 400 000 henkilöllä, mutta lasten ja nuorten määrä vähenee n. 150 000 henkilöllä.

Kasvun sijaan älykästä sopeutumista

Timo Aro korostaa, että nykytilanteessa on vaihtoehtoisesti alueita, jotka ovat positiivisen kasvun kehällä, jossa yksi tekijä johtaa toiseen positiiviseen tekijään. Jokainen yksittäinen tekijä ruokkii alueen kasvua. Elimme tällaisessa Suomessa 60-luvun lopulta 2000-luvun vaihteeseen saakka.

Silti yhä useampi alue on joutunut päinvastaiselle negatiivisen kasvun kehälle. Tämä tilanne on tärkeä tunnistaa, eli miten vahvistaa positiivisen kasvun kehää tai miten

päästä pois negatiivisen kasvun kehältä. Kaikki ei tosin ole ääripäissä, vaan väliin jää myös sinnittelijöitä, jotka hakevat omaa paikkaansa.

– Vaikka negatiiviselta kehältä on äärimmäisen vaikea päästä pois, kaikkea ei ole kuitenkaan täysin menetetty. Silloin tullaan siihen kysymykseen, mitä on tyylikäs taantuminen tai älykäs supistuminen. Siinä ulkoisen toimintaympäristön realiteetit kyetään tunnistamaan ja pystytään pärjäämään myös negatiivisen kehityksen tilanteessa. Tekemään tulevaisuustyötä niin, että pystytään pärjäämään negatiivisessa kehityksessä.

– Jokainen alue, kunta tai seurakunta joutuu valitsemaan oman polkunsu kolmesta vaihtoehdosta. Yksi vaihtoehto on ajalehtimisen polku, jossa ollaan vaan tapahtuvien tosiasioiden edessä, ei pyritä vaikuttamaan. Jokainen ymmärtää, miten vaikea tällainen hallitsematon tie on. Kaksi muuta vaihtoehtoa olisivat joko kasvuun ja omaehtoiseen vaikuttamiseen liittyvä polku tai tyylikkääseen taantumiseen ja älykkääseen sopeutumiseen liittyvä polku. Olen sitä mieltä, että riippumatta alueesta ja tilanteesta jompikumpi jälkimmäisistä vaihtoehtoista on järkevä. Niissä omat valinnat, oma tekeminen, päätökset

ja hyvä dialogi auttavat hakemaan oman polkunsu.

– Väittäisin, että realistisin tapo toimia on älykkään supistumisen polku. Se vaatii rohkeutta, että pystytään hyväksymään se ajatus, että kasvu ei ole itsetarkoitus vaan voidaan pärjätä ja menestyä ilman kasvua.

Miten älykäs sopeutuminen tehdään? Aro lähtee liikkeelle omista edellytyksistä. Pyritään kaikin mahdollisin tavoin vahvistamaan omaa seurakuntaa ja oma toiminta pitää olla keskiössä. Pyritään tunnistamaan vahvuudet, karsitaan heikkoudet ja löydetään oraalla olevia mahdollisuuksia. Pyritään kaikin tavoin ratkaisuhakuisuuteen ja riittävän rohkeaan tulevaisuussuunnitteluun, niin että maali ei ole parin vuoden päässä vaan pitkällä 2030–40 luvulla.

– Tämä edellyttää hyviä henkisiä resursseja, toivoa ja tulevaisuususkua. Niin että kyetään luomaan eteenpäin katsova ja ratkaisuhakuisen ilmapiiiri, jossa itse omatoimisesti haetaan mahdollisuuksia ja ratkaisuja.

Aron mukaan toinen vaihtoehto on yhteistyö, jota jo kaikki seurakunnat tekevät. Vaikka seurakunnat ovat itsenäisiä, pitäisi silti pohtia, mitkä ovat sellaisia asioita, joissa

Suomessa olemme hyviä tekemään hienoja iskusanoja, mutta niiden toteuttaminen ja niihin sitoutuminen on jää usein puolitiehen.

kannattaa tehdä yhteistyötä ja joita kannattaa kehittää yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Entä yhdistymiset ja liitokset? Niitä on tehty kunnissa ja seurakunnissakin jo pitkään. Aron mukaan ne usein tehdään vasta pakon edessä, kun jo ollaan kriisissä. Silloin ollaan myöhässä.

– Jos päädytään yhdistymisten ja liitosten tielle, niin mitä varhaisemmassa vaiheessa kyetään tekemään ratkaisuja, sitä parempi se on kaikkien kannalta. Jos muutoksia tehdään vasta viimeisessä vaiheessa, ollaan auttamattomasti myöhässä. Jos se tehdään riittävän ajoissa, niin tulokset, ainakin kuntapuolella, ovat olleet parempia.

Älykäs sopeutuminen vaatii oikeanlaista muutosajattelua

Aron mukaan kaikkein suurin haaste muutostyössä on, kyetäänkö tunnistamaan ne tosiasiat, joita ulkoisesta toimintaympäristöstä tulee.

– Ensinnäkin täytyy tunnistaa tilanne ja sen jälkeen henkisesti tunnustaa se. Vasta näiden jälkeen on mahdollista tehdä muutoksia ja strategiatyötä. Jokainen seurakunta kyllä tuntee oman alueensa toiminnan,

historian ja kehityksen ja pystyy sitä kautta rakentamaan sopivan muutosstrategian.

Seuraava vaihe on myös vaikea. Sitouttaminen. Aron mukaan olemme Suomessa hyviä tekemään hienoja iskusanoja, mutta niiden toteuttaminen ja niihin sitoutuminen jää usein puolitiehen. Ei riitä, että niistä on sovittu, vaan pitää miettiä, miten niitä viedään eteenpäin.

– Tarvitaan uusiutumisen ja sopeutumiskykyä. Löydetäänkö vaihtoehtoisia ja luovia polkuja. Seurakuntien kontekstissa se tarkoittaa pitkälti osallisuutta, yhteisöllisyyttä, yhteistyötä. Mihin niiden taustalla olevista asioista pystytään vaikuttamaan?

– Kun lähdetään valitsemaan strategista polkua, jolla sopeutetaan, kyse on ennen kaikkea muutosjohtamisesta ja muutosjoustamisesta. Kaikessa korostuu valmius. Onko halua ja valmiutta muutokseen?

Vanhoina hyvinä aikoina, kun kaikki elinvoimaan liittyvät mittarit olivat positiivisia, voitiin muutosajattelua johtaa ylhäältä saneltuna, rationaalisesti ja hyviä käytäntöjä etsimällä. Nykypäivänä muutosajat-

telu tarkoittaa fasilitoitinta, sisäisten ongelmien tunnistamista, verkostoista työskentelyä ja myös muutosvastarinnan hyödyntämistä. Hyvät ideat pitää kontekstualisoida.

– Mitä enemmän organisaatiot kykenevät viemään ajatteluaan uudenlaiseen, rakenteisiin liittyvän muutosajattelun puolelle, on organisaatio kykenevä kohtaamaan muutokset. Kukaan ulkopuolinen ei pysty enää tuomaan viisautta, vaan se tapahtuu sisältä päin uusiutumalla jatkuvan vuorovaikutuksen kautta. Myös muutosvastarinta on terve tapa reagoida muutokseen, joka pitää saada voimaksi, joka vie asioita kestäväan suuntaan. Tärkein yksittäinen asia on kuitenkin ihmiset. Olemme siinä roolissa, että meidän kauttamme muutokset joko etenevät tai eivät etene.

Aro muistuttaa, että ratkaisuja pitää tehdä, mutta muutokselle on varattava aikaa.

– Olen ollut paljon tekemisissä kuntaliitosten kanssa ja kokemukseni on, että kun ollaan muutoksen keskellä, organisaatioiden sisällä tai välillä menee vähintään vuosi siihen, että edes ymmärretään, mitä ollaan tekemässä. Usein kuvitellaan, että toimintatavat muuttuvat nopeasti. Pitää olla riittävästi aikaa, että saadaan oikeasti muutoksia aikaiseksi. Se saattaa viedä usean vuoden, joskus jopa 10 vuotta. ✕

Kirjoittaja on pappi, kehittämistyön asiantuntija ja teologinen sihteeri Helsingin seurakuntayhtymässä.

ANNI-SOFIA NIKKI

TEOLOGIAN OPISKELIJA, HELSINGIN YLIOPISTO

Paineiden alla

Aloitin opintoni syksyllä 2016, täynnä innostusta ja odotusta tulevaan. Tällä hetkellä suoritan viimeistä maisterivuottani. Tähän väliin on mahtunut monenlaisia tuntemuksia. Erityisesti yksi tunnekokemus on ollut vahvasti läsnä: stressi siitä, riitänkö minä?

Jo ensimmäisestä opiskeluvuodesta lähtien olen kuullut, kuinka työmarkkinoilla on kilpailua, kuinka töitä ei riitä, kuinka täytyy erottua joukosta. Hyvät tyypit saavat aina töitä, mutta mikä määrittää hyvän tyypin? Opiskelijoille painotetaan sitä, että täytyy verkostoitua. Muistan, kuinka aloin kokemaan valtavaa stressiä siitä, että verkostoidunko tarpeeksi, tunnenko tarpeeksi ihmisiä, teenkö ylipäättään tarpeeksi?

Olen ollut aktiivisesti mukana järjestötoiminnassa, erilaisissa luottamustehtävissä ja vapaaehtoisena hyväntekeväisyydessä. Näin viimeisenä opiskeluvuotena voin sanoa sen, että kyllä se väsyttää. On väsyttävää pohtia sitä, tekeekö tarpeeksi, vaikka tekee paljon.

Moni ystäväni on valmistumassa teologian maisteriksi nyt kuluvan vuoden aikana, ja keskusteluissa painottuu erityisesti tietty teema: työllistyminen. Se saa alkunsa siitä, että pohditaan, onko tehnyt tarpeeksi mahdollisuuksiensa eteen. Olisiko sittenkin pitänyt viettää kaikki lomat tehden töitä? Olisiko pitänyt olla enemmän mukana järjestötoiminnassa? Saanko töitä näillä papereilla, vai olisiko pitä-

nyt brändätä itsensä paremmin sosiaalisessa mediassa? Pohditaan sitä, onko tehnyt tarpeeksi töitä loistavan cv:n eteen: olenko ollut tarpeeksi monessa seurakunnassa kesäteologina? Onko tehnyt tarpeeksi vapaaehtoistöitä, jotta esimerkiksi mahdollinen pappisvihkimys toteutuisi?

Nuoret papit uupuvat, eikä se mielestäni ole yllätys. Työllistymiseen liittyvät huolet näkyvät teologien keskuudessa, opintosuunnasta riippumatta. Voisiko tätä ehkäistä jo opiskeluaikana?

Yksi ystäväni kertoi keskustelussamme, että kaikki tämä yhdistettynä sukupolvemme ko-

kemukseen tulevaisuuden epävarmuudesta ei ole hyväksi. Paineet kuormittavat. Näiden paineiden alla puurtaa moni opiskelija, alasta riippumatta. Ei ihme, että uupumus iskee, kun opinnot loppuvat ja mahdolliset työt alkavat.

Jokainen on hyvä tyyppi ja se, mitä on tehnyt, on riittävästi, eikä itseään kannata polttaa loppuun. Elämä ei ole suorittamista varten, ei edes opiskelijaelämä. Paineet tulevat monesta suunnasta, niitä on vaikea välttää, mutta ne on mahdollista oppia käsittelemään. Olen oppinut, että hyvinvoinnin sekä tulevaisuuden kannalta on tärkeää panostaa myös lepäämiseen, ei vain cv-merkintöjen keräämiseen. Tämä auttaa myös työelämässä, kun osaa panostaa riittävään palautumiseen arjessakin. ✕

Kirjoittaja viimeistelee teologian maisterin opintoja korkeakouluharjoittelussa AKI-liitoissa.

The background of the page is a close-up photograph of dry grass or reeds covered in a thick layer of white frost. The grass blades are thin and delicate, with the frost clinging to them in a way that makes them look soft and ethereal. The lighting is bright and diffused, creating a high-key, wintry atmosphere. The colors are mostly white and light blue, with some brown tones from the dried grass visible through the frost.

VAELTAVA JUMALANPALVELUS

Tiukimpien kokoontumisrajoitusten noudattaminen ja seurakunnan kutsuminen yhteiseen messuun – voivatko nämä toteutua yhtä aikaa? Voivat, jos jumalanpalvelus hajautetaan tarpeeksi pitkäksi vaellukseksi, jonka jokainen voi kävellä omaan tahtiinsa. Tämän oivalsivat seurakuntamme partiotyöntekijä Maria Lehtovaara ja kappalainen Hanna-Leena Kevätsalo-Vuorio, kun tehtävänä oli miettiä joulunalusajan tapahtumia. Idea ei ollut uusi, mutta sen soveltaminen korona-aikaan oli oivallus, josta messun- ja ehtoollisennätkäiset seurakuntalaisemme ovat kiittäneet.

ISMO SAVIMÄKI

KANTTORI, HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNTA

MARIKA IJÄS, KUVAT

Ensimmäinen vaellusmessumme toteutettiin neljäntenä adventtina Hämeenlinnan jylhän Ahvenistonjärven ympärillä. Järveä kiertää kahden kilometrin mittainen polku, joka sai nyt luvan palvella kahden tunnin ajan kirkkonamme. Luvan haimme oikeastikin sekä kaupungin liikuntatoimistolta että paikalliselta aluehallintovirastolta. Olimme tarkkoja sanamuodossa: emme järjestäneet tapahtumaa vaan jumalanpalveluksen. AVI suhtautui messumme hyvin myönteisesti, mutta kehotti meitä huolehtimaan siitä, ettei kymmentä henkeä suurempia ryhmiä päässyt muodostumaan.

Seurakunnalle olimme ilmoittaneet vaellusmessun lähtöpaikan ja -ajan (klo 14-15:30). Lähtöpisteessä

oli työntekijämme, jonka tehtävänä oli mm. pitää silmällä, ettei sumaa pääsisi syntymään odotuspaikalle eikä reitille. Ehtoollista edeltävät messun osat (johdantosanat, synnintunnustus, synninpäästö, kaksi raamatunk tekstiä, saarna, esirukous, ehtoollisen asetussanat) oli hajautettu lyh(ennett)yinä teksteinä, lammoinuina A3-tulosteina matkan varrelle. Lopussa oli tarjolla ehtool-

linen kertakäyttöpikareista. Messu päättyi *Maa on niin kaunis* -virteen, jota kokoamani lauluryhmä alkoi laulaa aina kun väkeä lähestyi. Messuvaeltajia kulki rauhalliseen tahtiin koko parin tunnin ajan, ehtoollisvieraita oli 145.

Hyvästä kokemuksesta rohkaisuneena järjestimme loppiaisena vaellusmessun Rengon Käräjämällä. Nytemmin messua vietetään

Olemme räätälöineet vaeltavan jumalanpalveluksen korona-aikaan, mutta jatkamme sen viettämistä myöhemminkin.

Messua vietetään joka toinen viikko Vanajan kirkon ympärillä.

joka toinen viikko Vanajan kirkon ympärillä, kunnes kokoontumisrajoitukset väljentyvät. Ehtoollinen jaetaan kirkossa urkumusiikin säestyksellä. Pakkasets ovat hiljentäneet laulumme, mutta kun kevätaurinko alkaa taas lämmittää, messu päättyy loppuvirteen ulkona.

Tarkan kuvauksen messusta ja sen järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä voi pyytää osoitteesta hanna-leena.kevatsalo-vuorio@evl.fi

Ei vain korona-ajan messu

Olemme räätälöineet vaeltavan jumalanpalveluksen korona-aikaa varten, mutta selvältä näyttää, että jatkamme sen viettämistä ja kehittelyä myöhemminkin. Olemme jo miettineet luonnonkauniita ja puhuttelevia paikkoja, joihin messun voisi viedä. Nykyisessäkin käytännössä olemme huomanneet syventämisen varaa. Messun pysähdyspaikat teksteineen voisi luoda vaikka kuinka esteettisiksi ja rukoukseen kutsuviksi. Hajallaan kul-

kevalle seurakunnalle voisi luoda yhteyden tunnetta jonkin mukana kulkevan symbolin, esimerkiksi rukoushelmien tai kynttilän avulla. Jos vaellus olisi paljon nykyistä pidempi, aikaa yksinäiseen mietiskeilyyn ja rukoukseen jäisi enemmän.

Kun messun viettää ulkona, Jumalan taivaan alla, on kohottavaa kuvitella, kuinka luomakunta it sessään puhuttelee kulkijaa väkivämmmin kuin mikään saarna. Kuvitelmaksi se voi jäädäkin. Hienon vaellusmessumme voi helposti suorittaa läpikävelynä, jutella kohdalle osuneiden tuttujen kanssa, viivähtää muodon vuoksi hetken tekstien äärellä, nauttia ehtoollinen ja lähteä kaupan kautta kotiin. Muukin on mahdollista, jos aistit ovat avoinna. ”Tee minut kaipaavaiseksi, tyhjäksi kokonaan”. Lumen narskunta askelten alla, tuulenvire iholla tai ylilentävän variksen raakunta voi avata mielen jollekin, mikä kivisten seinien, ihmistekoisien musiikin ja kuvien keskellä saattaa jäädä huomaamatta. ✕

Korona-ajan vaellusmessu rippikoulussa

ANNA PULLI-HUOMO

JOHTAVA KIRKKOMUUSIKKO, HELSINGIN TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

Tammikuussa suunnittelimme Helsingin keskustassa rajoitusten keskellä Suomenlinnan päivärippikoulua. Tuomiokapituli oli onneksi juuri antanut luvan järjestää alle 20-vuotiaiden kokoontumisia turvallisuusohjeet huomioiden. Vaikka kynttiläpäivän messu seurakuntalaisten kanssa oli peruutettu, päätimme kokoontua rippikoululaisten kanssa jumalanpalveluksen äärelle. Joulun alla fb:ssa näkemäni kollega Ismon päivitys vaellusmessusta heräsi eloon. Yhdessä vetäjätimin (pappi, nuorisotyöntekijä, kanttori ja nuorisotyön harjoittelija) kanssa rakensimme kokonaisuuden Suomenlinnan kirkolle.

Johdattelu päivään

Mitä tänään tapahtuu sekä lyhyesti, mikä on jumalanpalvelus ja ehtoollinen.

Jakautuminen kolmeen isosryhmään. Ryhmät aloittivat yksitellen jumalanpalveluksen. Jokaiselle pysähtymispaikalle oli varattu noin seitsemän minuuttia.

I Tervetuloa

Suomenlinnan kirkonkellon luona kuuntelimme suntion soitamaa kirkonkelloa. Pohdimme yhdessä muistikuvia tilaisuuksista kirkoissa.

Opettelimme ristinmerkin ja lausuimme yhdessä alkusiunauksen.

Vetäjä johdatteli lyhyesti päivän aiheeseen.

II Päivän teksti ja uskontunnustus

Luimme päivän evankeliumin ja pohdimme vetäjän kanssa siitä herääviä ajatuksia ja kysymyksiä. Tunnustimme uskomme tukipaperin kanssa.

III Rukous

Pohdimme, mitä on rukous. Keräsimme ryhmältä rukousaiheita ja vetäjä rukoili niiden puolesta.

Yhdessä rukoiltiin Isä meidän -rukous tukipaperin avulla.

IV Synnintunnustus ja -päästö

Jokainen kirjoitti omalle paperille asioita, jotka harmittivat ja joita halusi pyytää anteeksi. Sanat jäivät vain rippikoululaisen ja Jumalan väliseksi asiaksi. Samalla kerrottiin, miksi jumalanpalveluksessa pyydetään anteeksi.

Nuotion äärellä papin kanssa kukin sai viedä paperin poltettavaksi. Pappi sanoi lopuksi

synninpäästön ja kehotti siirtymään kevein mielin kirkkoon ehtoolliselle.

V Hiljentyminen kirkossa ja ehtoollinen

Kirkossa kuunneltiin hiljaisuutta samalla kun odotettiin muiden ryhmien saapumista.

Koko ryhmän kanssa koonnuttiin turvavälein alttarin äärelle. Pappimme asetti ehtoollisen käyttäen selkokielistä tekstiä ja selittäen mitä tapahtui. Pienryhmissä osallistuimme ehtoolliselle. Lopuksi rukoilimme kiitosrukouksen.

VI Päättös

Lauloimme yhdessä kiitosvirren ja siunasimme toinen toisemme Herran siunauksella, josta oli tukipaperi.

Lopuksi siirryimme nuotion äärelle ulos kirkkokaakaoille jutustelemaan.

KIRKKOHERRAN VAALI

LEENA SILVONEN-JOKINEN

NOTAARI, MIKKELIN HIIPPAKUNNAN TUOMIOKAPITULI

ENNEN VAALIA. Kun kirkkoherran virka tulee avoimeksi, niin ensimmäisenä seurakunnassa harkitaan vaalitapaa. Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakuntaneuvosto, yksittäisen seurakunnan tapauksessa kirkkovaltuusto. Kirkkolaki lähtee siitä, että kirkkoherran välitön vaali on ensisijainen vaalitapa, eli seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsevat kirkkoherran vaalilla. Tämän ensisijaisen vaalitavan vaihtoehtona on vuodesta 2014 lähtien ollut mahdollista valita välillinen vaalitapa. Seurakuntaneuvosto tai kirkkovaltuusto voi pyytää tuomiokapitulia julistamaan viran haettavaksi välillisenä vaalina, jolloin luottamushenkilöt valitsevat

kirkkoherran. Mikäli tähän välilliseen vaalitapaan päädytään, se olisi hyvä perustella pöytäkirjassa.

Toisena viran auki julistamista edeltävänä toimenä seurakunnalta kysytään lausuntoa viran erityisistä tarpeista. Lausunnon antaa seurakuntaneuvosto tai kirkkoneuvosto. Kun tieto vaalitavasta ja kirkkoherran viran erityisistä tarpeista on tullut pöytäkirjanotteella tuomiokapituliin, tuomiokapituli julistaa istunnossa viran haettavaksi. Viran hakuaika on vähintään 14 päivää, mutta yleisimmin 30 päivää, KJ 6:14.

Kirkkoherran viran hakeminen

Avoimesta virasta ilmoitetaan ”asianmukaisella tavalla”. Yleensä tuo-

miokapitulit laittavat pienen huomioilmoituksen Kotimaa-lehteen. Siinä on viittaus täydelliseen hakuilmoitukseen KirkkoHR-palvelussa. Myös tuomiokapitulien omilla nettisivuilla on tieto avoimesta virasta ja hakuohjeet. Seurakunta voi halutessaan laittaa oman ilmoituksen lehteen.

Hakijat hakevat virkaa ensisijaisesti KirkkoHR-palvelun kautta tai toissijaisesti lähettämällä hakemuksen tuomiokapituliin postitse tai sähköpostitse. Hakemukseen on liitettävä omasta tuomiokapitulista saatava ote kirkon nimikirjasta. Otetta pyydetessä on ilmoitettava, että hakee kirkkoherran virkaa ja kumpi vaalitapa on kyseessä. Lisäksi hakemukseen on liitettävä KL

6:16 §:n 4 mom. mukaan lääkärin-todistus terveydentilasta. Lääkärin-todistus on voimassa 6 kk - 1 vuosi, ohjeet tähän kannattaa tarkistaa tuomiokapitulista. Jos vaalitapa on välitön vaali, hakija ei voi hakea samaan aikaan muita virkoja. Välillisen vaalitavan ollessa kyseessä tätä rajoitusta ei ole.

Hakuajan päättymisen jälkeen tuomiokapituli kutsuu hakijat haastatteluun. Haastattelukysymykset ovat kaikille samat. Haastattelussa hakijoiden edellytyksiä toimia kirkkoherran virassa peilataan yleisiin nimitysperusteisiin (kyky, taito ja koeteltu kansalaiskunto) sekä seurakunnasta saatuihin kirkkoherran viran erityisiin tarpeisiin. Tuomiokapituli tutkii myös hakijoiden kelpoisuuden kirkkoherran virkaan. Hakijan on oltava pastoraalitutkinnon suorittanut pappi. Kirkkoherran viran hakijalla tulee olla lisäksi seurakuntatyön johtamisen tutkinto, tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherran viran hakijalla lisäksi ylempi pastoraalitutkinto. Kielitaidosta ks. KJ 6:4. Kelpoisuusvaatimukset on täytettävä ennen hakuajan päättymistä, KL 6:12 §:n 1 mom.

Kirkkoherran välitön vaali

Tutkittuaan hakijoiden yleiset ja erityiset kelpoisuusehdot sekä hakijoiden soveltuvuuden haettavana olevaan kirkkoherran virkaan, tuomiokapituli tekee vaaliehtotuksen. Vaaliehtotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliedolle kolme taitavinta ja kykenevintä hakijaa paremmuusjärjestyksessä sekä määrää vaalinäytöpäivät ja vaalin aikataulun.

Ennen vaaliehtotuksen tekemistä tuomiokapituli voi harkintansa mukaan pyytää kirkkoneuvostolta tai seurakuntaneuvostolta lausuntoa virkaan kelpoisista hakijoista. Tämä

Leena Silvonen-Jokinen.

voi olla perusteltua silloin, kun hakijoita on vähän. Seurakunnalla on mahdollisuus pyytää virka laitettavaksi uudelleen hakuun.

Hakija saa perua hakemuksensa ennen vaaliehtotuksen tekemistä. Erityisestä syystä tuomiokapituli voi hyväksyä myös myöhemmin tehdyn hakemuksen peruutuksen. Kirkkoherran välittömän vaalin toimittaa vaalilautakunta. Äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Vaalissa äänioikeutettuja ovat kaikki viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä 18 vuotta täyttäneet seurakunnan jäsenet, joilla on kotikunta Suomessa ja jotka on merkitty seurakunnan jäseniksi viimeistään 70 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Vaalin jälkeen vaalilautakunta laskee äänet ja julistaa vaalin tuloksen. Tämän jälkeen tulos ilmoitetaan seurakunnan ilmoitustaululla ja vaalilautakunnan pöytäkirja valitusosoituksineen lähetetään kaikille hakijoille.

Vaalin tultua lainvoimaiseksi tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen vaalissa enimmät äänet saaneelle.

Kirkkoherran välillinen vaali

Hakuajan päätyttyä tuomiokapituli haastattelee hakijat ja tutkii kelpoisuuden haettavana olevaan kirkkoherran virkaan sekä laatii lausunnon hakijoista seurakunnalle. Lausunnossa otetaan kantaa hakijoiden kelpoisuuteen. Lausunto on tulevan vaalin valmistelua eikä siihen saa hakea muutosta valittamalla.

Välitön vaali on ensisijainen vaalitapa.

Kun vaalitapa on välillinen vaali, tuomiokapituli määrää vaalin valmistelijan. Valmistelijana voi olla esimerkiksi lääninrovasti tai muu kokenut kirkkoherra tai kappalainen toisesta seurakunnasta. Vaalin valmistelijan tehtävänä on huolehtia virantäyttöprosessin valmistelu- tehtävistä seurakunnassa, esimerkiksi yhteydenpidosta hakijoihin, haastattelukysymysten tekemisestä, ansiovertailun tekemisestä. Tämä tehdään luonnollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

Kun tuomiokapitulin päätös hakijoiden kelpoisuudesta ja lausunto hakijoista on tullut seurakuntaan, seurakunta voi aloittaa vaalin valmistelutoimet. Vaalia varten perustetaan usein valintatyöryhmä, joka haastattelee hakijat ja valmistelee ehdotuksen valittavasta henkilöstä seurakuntaneuvostolle tai kirkkovaltuustolle. Haastattelun ja mahdollisten näytteiden antamisen suhteen on oltava tasapuolinen kaikkia kelpoisiksi todettuja hakijoita kohtaan. Jos hakijoita on useita, voidaan tässä vaiheessa joutua tekemään esikarsintaa. Haastattelussa

tehtävien kysymysten on liityttävä viran tehtäviin. Myös psykologiseen soveltuvuustutkimukseen lähettäminen on mahdollista.

Kirkkoneuvosto tekee kirkkovaltuustolle ja esittelevä viranhaltija seurakuntaneuvostolle päätösehdotuksen siitä, kenet toimitelimen tulisi valita kirkkoherran virkaan. Kirkkoneuvoston päätösehdotus pohjautuu esittelijän tekemään päätösehdotukseen, jota kirkkoneuvosto voi tarvittaessa muuttaa. Päätävien toimielinten jäsenillä on oltava käytössään kaikki valintaan liittyvät asiakirjat, kuten esimerkiksi hakijoiden hakemukset.

Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston suorittama viranhaltijan valinta tapahtuu aina vaalilla. Vaalissa ovat mukana kaikki kelpoisiksi todetut hakijat.

Tarvittaessa välillinen vaali on kaksivaiheinen. Jos vaalin ensimmäisellä kierroksella kukaan hakijoista ei saa yli puolta annetuista äänistä suljetussa lippuäänestyksessä, toimitetaan samassa kokouksessa uusi vaali. Uusi vaali suoritetaan kahden ensimmäisellä kierroksella eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Tässä vaalissa enimmät äännet saanut ehdokas tulee valituksi virkaan. Jos äännet ratkaisevassa äänestyksessä menevät tasan, päätösvalta asiassa siirtyy tuomiokapitulille. Tällöin tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen jommallekummalle eniten ääniä saaneista hakijoista.

Vaalin jälkeen

Kun vaalin tulos on selvillä, se tiedotetaan pöytäkirjanotteella julki-

sesti sekä erikseen kaikille hakijoille oikaisuvaatimusohjeineen tai muutoksenhakuosoituksineen. Seurakunnan tulee antaa päätös tiedoksi kaikille virkaa hakeneille, siis myös heille, joita tuomiokapituli ei ole katsonut lausunnossaan kelpoisiksi virkaan. Hakijan katsotaan saaneet tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jolloin oikaisuvaatimusaika seurakuntaneuvoston päätöksestä on 7+14 päivää tai valitusaika kirkkovaltuuston päätöksestä on 7+30 päivää.

Kun päätös on tullut lainvoimaiseksi seurakunta lähettää päätöksen tuomiokapitulille. Päätöksen mukaan tulee olla mm. tieto siitä, milloin päätös on lähetetty hakijoille ja seurakunnan jäsenille sekä tieto lainvoimaisuudesta. Tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen virkaan valitulle.

Virkaan valitun on välittömästi ilmoitettava tuomiokapitulille, mikäli ei ota virkaa vastaan tilanteessa, että hän voisi saada viranhoitomääräyksen useampaan virkaan. Tällöin virka pääsääntöisesti julistetaan uudelleen haettavaksi. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi kuitenkin päättää, että se valitsee avoinna olevaan virkaan jonkun muun viran kelpoisuusehdot täyttäneen hakijan. ✕

Lisätietoja: Kirkkoherran vaalin hallintomenettely. Suomen Ev.lut. kirkon julkaisuja 23, Kirkko ja toiminta 2015. Kirkkohallitus.

MARIA VÄINÖLÄ

JOHTAVA KANTTORI, SEINÄJOEN ALUESEURAKUNTA

Mahdollistaja

Kuuntelin Perttu Pölösen radio-ohjelmaa, jossa hän pohdiskeli identiteettiään. Olisiko hän eniten säveltäjä, puhuja, keksijä vai jotakin muuta?

Kanttorina pohdiskelen usein samaa. Työnkuva on niin laaja, että siinä on mistä valita.

Itsestään selvästi kanttori on muusikko: soittaja, laulaja ja kuoronjohtaja. Moni on myös solisti, organisaattori, yhteyshenkilö, soitinhuoltaja, kaitsija, terapeutti, sihteeri, it-osaaja, taloudenhoitaja ja paljon muuta.

Vuosia sitten Kanttoreiden neuvottelupäivillä Turussa piispa Kaarlo Kallialan saarna jäi vaivaamaan mieltäni itseleni uudella näkökulmalla. Hän korosti, että kanttori on mahdollistaja. Kanttori kutsuu kokoon ja luo mahdollisuuksia. Kalliala korosti kanttorin roolia erilaisten musiikkiryhmien ja tapahtumien luojana ja niihin kutsujana. Nykyään hämmästyttävän moni seurakuntalainen havahtuu vasta, kun saa henkilökohtaisen kutsun.

Olen miettinyt uuden kirkkomusiikin syntymistä. Monet kanttorit säveltävät ja sovittavat omille ryhmilleen. Siihen pitäisi järjestyä jokaiselle tarpeeksi aikaa. Olen saanut mahdollisuuden tilata muutamia teoksia. Suuri kiitos ja kunnioitus kotiseurakunnalleni! Kirkko on perinteisesti ollut musiikin mesenaatti ja tilannut säveltäjiltä musiikkia omiin tarpeisiinsa. Viime aikoina tämä rooli on himmennyt ja mieluum-

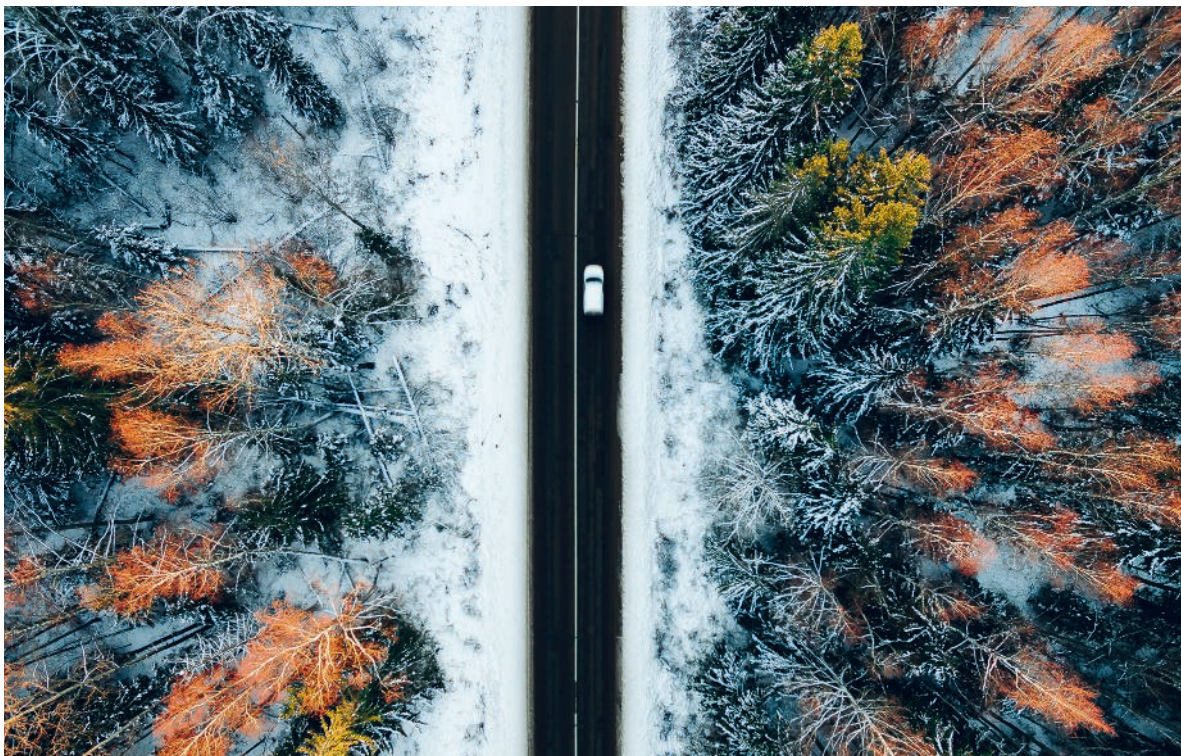
min ajatellaan, että sävellykset syntyvät säveltäjän oman sisäisen innoituksen ajamana. Mutta jos kirkko ei tilaa kirkkomusiikkia niin kuka sitten? Mielestäni on seurakuntien velvollisuus tilata uutta musiikkia säveltäjiltä.

Kanttori voisi olla uuden musiikin mahdollistaja paitsi säveltämällä ja sovittamalla itse niin myös tilaamalla. Kovin moni seurakunta ei ole varautunut sävellysten tilaamiseen. Tavallisempaa on budjetoida varoja nuotteihin ja soittimiin. Aivan yhtä lailla voisi varata rahaa sävellysten ti-

laamiseen esim. seurakunnan tai kuoron juhlavuotta juhlistamaan. Parhaimmillaan se tarjoaisi motivoivaa harjoiteltavaa vähintään vuodeksi ja aktivoisi vaikka kaikki seurakunnan musiikkiryhmät sitä esittämään.

Pienempiäkin teoksia voisi tilata vaikka yksi laulu kerrallaan. Olen jo vuosia puhunut siitä, että hyvistä, nykynuoria puhuttelevista kristillistä arvomaailmaa heijastavista vihkilauluista on pulaa. Jollekin säveltäjälle olen ideaa uudesta vihkilaulukokoelmasta tarjoillutkin. Tyttäreni meni naimisiin vuosi sitten ja tilasin omalla kustannuksellani heille häälaulun Anna-Mari Kaskiselta ja Lasse Heikkilältä. Oli riemastuttavaa ja aivan erityistä saada esittää uunituore laulu uudelle avio-parille. Toivon, että se löytää tiensä muidenkin hääjuhliin. Ehkä juuri tässä laulussa on kokoelman alku. ✕

Jos kirkko ei tilaa kirkkomusiikkia niin kuka sitten?

AUTON TEOLOGIAA

Joitain vuosia sitten laadin auton siunaamisen kaavan. Auton siunaamisessa on kyse kaiken hyvän pyytämisestä niille, jotka niitä käyttävät ja niissä matkustavat.

RISTO KORMILAINEN

KIRJAILIJA, ROVASTI, SUOMUSSALMI

Auto sinänsä on jo *itinerarium* eli matkakertomus. Auto on *mobile* eli liikkuva, mutta ei itsestään. Liikkuakseen se tarvitsee jostain polttoainetta. Autoon voi liittyä myös pyhän näkökulma, mikäli sillä tehdään matkoja kirkkoon tai pyhille paikoille. Silloin se toimii peregrinaation eli pyhiinvaelluksen välikappaleena.

Auton nimi tulee kahdesta kielestä: kreikasta ja latinasta. *Autos* on

kreikkaa ja merkitsee itse. Sanaan voisi auton yhteydessä hyvin liittää verbin *automoleo*, joka tarkoittaa käydä itsestään, mutta myös karata. Kreikan kielen *mobilis* merkitsee liikkuvaa, herkkäliikkeistä, taipuvaa, mutta myös epävakasta häilyvää ja huikentelevaa. Autojen kohdalla se voi liittyä enemmän omistajaansa kuin kohteeseen, mutta monet autosuunnittelijat ovat siihen myös sortuneet.

Italialainen Paolo Martin ei ehkä

ajatellut Suomen talvisia loskakelejä tai Sallan Naruskan viidenkymmenen asteen pakkasia, kun hänen suunnittelemansa *Ferrari 512 Modulo* näki päivänvalon 1970. Kirveente-ränmuotoiseen autoon änkeytymisen jo yli viisikymmenkiloiselle olisi tuottanut ongelmia puhumattakaan, että oven olisi saanut pakkasella auki. Ovi käsitti nimittäin tuulilasin lisäksi molemmat sivulasit.

*Automobile*sta suomalaiset kuten myös saksalaiset ottivat alkuosan.

Ruotsalaiset puolestaan tyytyivät loppuosan sanoihin *bil*. Englantilaiset ottivat autoa merkitsevän sanan *car* latinan vaunuja tai kärkyjä merkitsevästä sanasta *carrus*. Niillä useimmiten tarkoitettiin nimenomaan nelipyöräisiä kärkyjä. Sieltä sana juontuu myös meille kärkyihin. Suomalaisille olisi sopinut hyvin myös autuas, gootin *audags*-sanasta tuleva termi, joka olisi kuvannut hyvin auton teologista luonnetta. Jeesus julistaa tunnetussa vuorisaarnassaan autuaiksi erilaisia ihmisiä.

Museoautonkin voi siunata

Joitain vuosia sitten laadin auton siunaamisen kaavan ja olen toimitanut sen mukaisesti auton siunaamisia. Testasin ensin kerran kaavaa rippikoululeirillä, kun minulla ja nuorisotyönohjaajalla oli juuri hankitut, tuliterät autot.

Ajoimme autot ulkoilmakirkkoon suuren ristin juurelle. Rippikoululaiset isosineen ja me vetäjäporukka kokoonnuimme alttarin ääreen. Virsikirjassa on mielestäni yksi erityisesti autoilijoiden virsi, jonka tuolin myös aluksi lauloimme: ”Tie valmis on, nyt tunnen sen / ja lähdän matkaan palvelen. / Voin jakaa, minkä itse saa, / rohkaista muita kulkemaan.” (Vk 511:6)

Museorekisterissä olevan auton voi myös erinomaisesti siunata. Ehkä vielä suuremmalla syyllä, sillä matkalla voi tarvita siunausta korjaamistaitojen lisäksi uutta ajopeliä enemmän. Eri merkkien kesäisissä kokooontumisajoissa tällainen tapahtuma voisi olla myös yhdistävä kokemus.

Matkalle lähtiessä moni hiljentyi hetkeksi lyhyeen rukoukseen tai tekee ristinmerkin. Matkalle lähti-
jöille toivotetaan siunausta ja enkeleitä. Näin tehdessämme haluamme viestittää, että he ovat matkalla ajatuksissamme, mutta myös hyvän Jumalan varjeluksessa. Pyydämme matkalla olevia perille päästyään soittamaan tai laittamaan viestiä, miten matka on sujunut. Samalla se tuo huojennuksen, että matka on sujunut hyvin.

Matkalle lähtiessä moni hiljentyy hetkeksi lyhyeen rukoukseen tai tekee ristinmerkin.

Itselläni on ollut useissa autoisani krusifiksi muistuttamassa Kristuksen läsnäolosta elämän matkalla. Kaasujalkaakin se on usein keventänyt. Myös matkaikoni on toimittanut samaa tehtävää.

Kaikki inhimillinen todellisuus on suurta Luojan lahjaa. Vuodenajat kasvuineen ja lakastumisineen muistuttavat meitä siitä, kuinka Jumala luo koko ajan uutta. Me teemme työtä hänen työtoverinaan. Luomiskertomuksen mukaan Jumala siunasi kaiken elävän. Hän puhui siunauksessa rakkauden sanoin maailmaan. Siunaus merkitsi uutta elämää ja kaiken pahan torjuntaa.

Siunaus on Jumalan suvereenia toimintaa ihmisten hyväksi monenlaisten vaiheiden alla. Me ihmisinä voimme toivottaa toinen toisillemme siunausta, mutta Jumala on siunauksen sisältö ja toteuttaja. Hän ei ole meidän käskettävissämme tai manipuloitavissamme. Siunaus kuuluu kaikkiin elämänvaiheisiin. Jumala muistaa meitä siunauksellaan osoittaen armonsa, rakkautensa ja hyvyytensä juuri silloin, kun sitä kaikkein eniten kaipaamme.

Auto työpaikkana

Auto on myös monille ihmisille työpaikka. Papit ja kanttorit erityisesti maaseudulla ajavat paljon virkamatkoja autolla. Autossa on hyvä fundeerata puheita tai miettiä virsija musiikkivalintoja seuraavan sunnuntain jumalanpalvelukseen. Rek-kamiehelle se on myös toinen koti, kun pitkillä matkoilla siinä laitetaan ruokaa ja nukutaan milloin päivällä, milloin yöllä. Taksinkuljettajalle se on myös elämän monenlaisten murheiden ja ilojen jakamisen paikka. Bussinkuljettaja näkee myös elämisen kaaren ja kirjon oman työvuoronsa aikana. Jakeluauton kuljettaja kohtaa asiakkaansa myös vaihtelevissa tilanteissa. Monien työautossa on yksinäistä ja usein seuralaisensa onkin radio.

Auton siunaamisessa ei ole kyse jonkin välineen tai esineen pyhittämisestä, vaan kaiken hyvän pyytämistä niille, jotka niitä käyttävät ja niissä matkustavat. Siunaamisessa ei ole kyse esineellisestä pyhydestä, vaan hiljaisessa rukouksessa Jumalan puoleen kääntymisestä. ✕

TORSTI HENTTINEN

JÄRJESTÖSIHTEERI, KAAPATUT LAPSET RY

Töissä oppimassa

Viime keväänä olin työttömänä, kun eräs asia muutti suomalaisten arjen. Silloin en pitänyt mahdollisena, että aloittaisin kesäkuussa työt samaan aikaan, kun muut huolehtivat lomautuksista ja mahdollisista irtisanomista. Nyt muutaman kuukauden työskenneltyäni toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella Kaapatut Lapset ry:ssä, olen alkanut hahmottaa, mikä asia on minulle erityisen tärkeä työpaikassa.

Pienessä kolmen vakituaisen työntekijän yhdistyksessä on selvää, että työtehtävät ovat hyvin monimuotoisia. Omaan työnkuvaani mahtuu esimerkiksi tapahtumien järjestämistä, hallintoa, taloutta, viestintää, lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä sekä vapaaehtoistyön koordinoimista. Osaa tehtävistä tehdään enemmän yhdessä muiden kanssa, kun osa taas on itsenäistä pakeramista. Työnkuvani ulkopuolelle jää lähinnä yhdistyksen ydinalue, eli neuvonta ja koulutus lapsikaappauksesta ja sen uhasta.

Koska työnkuva oli jo rekrytoitaessa laaja, ei työntekijältä odotettukaan, että kaikki tehtävät olisivat ennestään tuttuja ja heti hallussa. Kysyinkin työhaastattelussa, miten yhdistyksessä suhtaudutaan siihen, että työntekijä koulutetaan, käy kursseja ja muutenkin kehittää itseään työajalla. Suhtautuminen oli myönteinen ja koulutusten maksuja jopa maksetaan. Sekään ei ole itsestään selvää pienessä yhdistyksessä.

Työhaastattelun kysymys oli pohjimmaltaan vain yritys saada itsensä näyttämään houkuttelevalta ehdokkaalta. Mahdollisuus itsensä ke-

hittämiseksi on kuitenkin osoittautunut minulle erittäin tärkeäksi. Minulla on myös työsuhteeni alussa ollut hieman enemmän aikaa, sillä viestintää on hoitanut määräaikaissa työsuhteessa oleva henkilö, jonka sopimus päättyi kevään aikana. Olenkin opetellut kuva- ja videoeditoinnin perusteita ja istunut viestinnän koulutuksissa. Toivon myös saavani ohjeita viestijältämme, joka on perehtynyt muun muassa saavutettavuusasioihin ja muihin viestinnän vaatimuksiin.

Tämän vuoden aikana tarkoitukseni on hankkia tietämystä talousasioista. Ehkäpä kokeilen jotain oppisopimuksella tehtävää koulutusta, kun siihen on annettu mahdollisuus. Koenkin olevani etuoikeutettu, koska satun olemaan toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa. Tuskinpa yhdistyskään olisi valmis panostamaan minuun näin paljon, jos olisin määräaikainen. Määräaikaiset työsuhteet ovat kuitenkin se todellisuus, missä omasta ikäluokastani suuri osa elää. Mahdollisuus hankkia lisää tietämystä ja koulutusta onkin suuri etu, jos työnhaku tulee minulle ajankohtaiseksi.

Varmasti moni työnantaja julistaa tukevansa työntekijöidensä kouluttautumista, mutta epäilen, että määräaikaisena törmää usein maksumuuriin. Koulututtua saa, kunhan se ei maksa työnantajalle mitään. Itsensä kehittäminen, kouluttautuminen ja uuden opettelu on sijoitus tulevaisuuteen. Sitä se on myös työnantajalle. Väitän, että työnantajan kannattaa tarjota mahdollisuutta koulututtua myös määräaikaisille työntekijöille. Se lisää motivaatioita ja - jos ei muuta - jättää hyvän kuvan työnantajasta. ✕

Yhteyden hajottamat

Kaisa Raittilan kirjoittama teos *Yhteyden rakentajat – Kohti kaikille avointa kirkkoa* ilmestyi vuoden 2020 lopulla. Teos on jo saanut tunnustusta ja sitä on kiitelty aiheeltaan tärkeäksi ja toteutukseltaan ansiokkaaksi. Näkemyksiin on helppo yhtyä. Seuraavassa kerron lukukokemuksestani – siitä, mitä ajatuksia, tunteita ja kysymyksiä lukeminen herätti.

JOHANNA HURTIG

PAPPI, YTT, HOLLOLA

Teos kuvaa sitä, miten seksuaalisen yhdenvertaisuuden teemasta on kirkossa viimeisten vuosikymmenien kuluessa keskusteltu. Esiin piirtyy seikkaperäinen ja ilahduttavan moniääninen kertomus toimintatapojen etsimisestä, organisoitumisesta, sitkeästä työstä ja sen merkitykseen uskomisesta.

Tietokirjaksi teos oli erikoinen lukukokemus. Erikoinen siksi että –

vaikka siinä käsitellään kotimaista kirkkokeskustelua viime vuosina seuranneelle monia ennestään tuttuja tapahtumia, toimijoita, tekstejä ja argumentteja – se onnistui ravisuttamaan, niin älyllisesti kuin emotionaalisesti.

Itseäni yllätti se fakta, että aiheesta on kirkossa keskusteltu jo kohta 60 vuotta. Toisaalta sen ei pitäisi olla mikään yllätys. On selvää, että keskustelua on käyty yhtä

kauan kirkossa kuin yhteiskunnasakin. On myös mahdollista, että keskustelun historia on vielä teoksessa kuvattua pitempi. Kirkon toimijat eivät ole yhteiskunnasta erillisiä, vaan yhtä lailla sen kansalaisia ja sen tietoon osallisia.

Aikajänne on oleellista muistaa myös siksi, että nykykeskusteluun osallistuvat, siihen väsyneet, pettyneet tai kyllästyneet ehkä olettavat aiheen liittyvän nykyhetkeen. ”Kun nykyään kaikki ovat vaatimassa itselleen samoja oikeuksia kuin muilakin!”

Pitkä historia on konkreettinen muistutus siitä, miten pitkään lähimmäisemme ovat hyväksytyksi ja liitoissaan siunatuiksi ja kanssamme yhdenvertaisiksi ja vapaiksi tulemistä odottaneet. Kirja päättyy kuvaan, jossa osalle odotus on jo tullut todeksi omassa elämässä, mutta koko kirkon tasolla kehitys on vielä kesken.

Teoksen omintakeinen rakenne vaikutti paikoin hiukan uuvuttavalta, kunnes oivalsin sen kuvaavan osuvasti kirkossa käydyssä keskustelun spiraalimaista dynamiikkaa. Keskustelu ei etene – kuten ei kirjakaan – yksiselitteisen kronologisesti, vaan temaattisesti, palaten usein siihen kohtaan tai kysymykseen, missä jo kerran - tai useamman - on jo oltu.

Lukeminen herätti itässäni kolme toistuvaa kysymystä: Mikä tämä taistelu on? Mistä siinä pohjimmiltaan on kyse? Vastaan ensin siihen. Väitän, että taistelun pohjimmainen motiivi ei liity seksuaalisuuteen, sukupuolisuuteen, perheinstituutioon, avioliittoon tai edes opilliseen puhtauteen.

Homoseksuaalisuudesta on tullut symboli muuttumattomuuden ja muutoksen väliseen taisteluun ja homoista ihmiskilpiä tähän sotaan. Muutoksen vastustaminen on tärkeää, koska usko, jolla on tehtävä, on helpompi kokea olemassa olevaksi kuin usko, jolla vain uskotaan. Kun saa aktiivisesti vastustaa ja pitää jotain epäpyhänä, uhkaavana, usko toimii, näkyy ja tuntuu.

Paikoin kirjassa tuodaankin kriittinen näkökulma sitkeään yhteyden etsimiseen ja ajan antamiseen sille yhä uudestaan. Yhteys on arvokas asia, mutta sen hakemisesta maksavat jotkut varsin korkean hinnan. Onko yhteyden etsimisen hajottamat nähty? Onko hakemisen inhimillinen hinta tiedostettu?

Toinen kysymys koskee lukijakuntaa. Kenelle kirja on suunnattu, ketkä siihen tarttuvat ja ketkä ehkä eivät? Lukevatko kirjaa lähinnä ne, joille prosessi on tuttu, jotka ovat siihen osallistuneet, sitä tukeneet, sympatisoineet tai edistäneet?

Itse mietin lukiessani toistuvasti heitä, joista teos ei juurikaan puhu, mutta, jotka ovat kuin näkymätön keskustelukumppani. Heitä ovat kaikki ne, jotka kokevat uskonymärryksensä vuoksi, että tämä aihe repii kirkkoa, koska se ajaa väärää asiaa, tai ainakin väärään suuntaan. Jos sieltä, toisesta näkökulmasta, kirjoitettaisiin vastaava teos, lähentäisikö toinen toistensa prosesseista lukeminen leirejä, edistäisikö ymmärrystä?

Kolmas kysymys, jonka lukeminen nosti, on henkilökohtainen. Moni teoksen kertojaääni sitä käsittelee ja samalla herätteli myös mi-

nussa: missä minä kohtasin ensimmäisen kerran ihmisyyteen, seksuaalisuuteen liittyvän moneuden ja mitä vaiheita sen jälkeen on ollut? Miten minun uskoni tai pappeuteni on keskustellut tämän teeman kanssa ja ennen kaikkea: missä olen nyt?

Omassa elämässäni opiskeluaikana tieteellinen tieto ihmisen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta sekä sosiaalityötä kannattelevat sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien teemat yhdistyivät jo 1990-luvulla kivuttomasti siihen, mistä minusta kristinuskossa on kyse: kaikkien yhtäläisestä ihmisarvosta. Vasta pappeus osoitti, että viiran ja kirkon järjestykseen sitoutumisen kautta sauma on olemassa, eikä se ole kivuton.

Suosittelen lukemaan ja syventämään omien kysymysten ja vastausten äärelle. X

KUORIKAAPU VAI MESSUKASUKKA

TOMI VALJUS

ENTINEN RUOTSIN KIRKON SUOMENKIELINEN "MESSUTEKNIKKO"
(JUMALANPALVELUSELÄMÄN TYÖALASIHTTEERI)

Kynttilänpäivänä oli piispanvihkiminen Turussa ja kuten asiaan kuuluu, uuden piispan pukeminen piispan liturgiseen asuun, kuorikaapuun. Sitä oli – kuten viime vuosien muitakin piispanvihkimisiä on – aina hienoa saada katsella.

Mutta. Olen ihmetellyt tätä uutta kuorikaapumallia, joka on levinnyt lähes kaikkiin hiippakuntiin, joka poikkeaa melkoisesti perinteisestä kuorikaavusta, joka on puoliympyrän muotoinen vaatekappale ja kiin-

nitetään rinnan yli kulkevalla soljella.

Nämä uudenmuotoiset kuorikaavut kuitenkin ovat jossain perinteisen kuorikaavun ja messukasukan välillä, onhan niissä etuhalkio, mutta sitten on sivuilla halkiot messukasukan tapaan. Mieleen nousee, mistä tällainen malli on löytänyt tiensä kirkkoomme? Eihän tuolaista missään muualla ole. Ovatko tekstiilitaiteilijat luoneet oman inspiraation varassa uudenmallisen asun, ottamatta huomioon kirkon

pitkää perinnettä, vai miten? Missään ei ole tainnut olla perusteluja tälle uudelle ”muodille” tai sitä, onko tätä kuorikaapumallia ”siunattu” jonkin toimesta?

Samalla voisi miettiä sitä, miten piispat käyttävät kuorikaapua myös messua viettäessään. Eihän kuorikaapu ole messuvaate. Näinhän tapahtuu lähes aina kun piispa johtaa messua pappisvihkimyksessä tai virkaanasettamismessussa. Ei tarvitse mennä kuin naapuriin, Ruotsiin, niin siellä piispa johtaa messun aina messukasukassa. Se tarkoittaa myös sitä, että esimerkiksi pappisvihkimysmessussa piispa vaihtaa kuorikaavun messukasukkaan uhriviren aikana ja takaisin kuorikaapuun ehtoollisen jälkeen, ennen messun päätöstä. Katolisessa maailmassa taas kuorikaapu piispan asuna on vain rukoushetkien ja sanajumalanpalvelusten asu. Piispaksi vihkimisessä ovat kaikki piispat, niin vihkiä, vihittävä ja muut avustavat/läsnä olevat piispat messukasukoissa. Mutta meillä mennään eri tahtiin. Tätä on helppoa omin silmin seurata, kun striimattujen messujen määrä niin naapurikirkkoissa kuin muuallakin on yleistynyt.

Oikeastaan näihin piispan virkamerkkeihin voisi vielä nostaa yhden – toivon mukaan – sanavalinta-ongelman.

Kun Turun hiippakunnan edellinen piispa vietti viimeistä messuaan virassaan, hän – uutisten mukaan – *laski* ”alttarikaiteelle piispuuden tunnusmerkit: sauvan, ristin, kaa-

vun ja hiipan.” Mutta samassa jutussa kerrotaan, että ”lääninrovastit - - *riisuivat* Kaarlo Kallialan piispankaavun”.

Minunlaiselle ”pilkunviilaajalle” näissä kahdessa lauseessa on risti-riitaa. Uutisen mukaan – ihan oikein – piispa laskee virkamerkinsä – luopuu niistä, kun jää eläkkeelle. Mutta kuvateksti antaa toisenlaisen vivahteen, piispalta riisutaan piispankaapu. Sehän antaa kuvan, jos niin halutaan, että häneltä otetaan pois piispankaapu ja muutkin virkaan liittyvät merkit, ikään kuin hän menettäisi virkansa.

On selvää, että piispa virkaan vihittäessä saa virkamerkit, ne puetaan hänen päälleen, mutta kun hän luopuu niistä, ei niitä riisuta, oteta pois häneltä, vaan hän jättää ne.

Ruotsissa sama tapahtuma kantaa nimeä ”*biskopen lägger ner sin stav – stavnedläggelse*”. Ja käytännössä se on sitä. Piispa itse asettaa sauvan tuomiokirkon alttarille – jopa alttaripöydälle, ottaa itse mitran päästään, avaa kaavun ja asettaa sen alttarikaiteelle, samoin ristin, ihan itse, ilman avustajia.

Virkamerkkien riisuminen johtaa helposti ajatuksen – ainakin historian hämärään tutustuneille siihen käytäntöön, joka meilläkin on vallinnut 1600- ja 1700 luvuilla: kun tuomiokapituli tuomitsi papin menettämään virkansa, hänet tuomittiin ”menettämään kappia ja kaulus”, ruotsiksi ”*Domkapitlet dömde prästen förlustig kappia och krage*”. Kun pappi kuunteli tuomiokapitu-

Olen ihmetellyt
tätä uutta
kuorikaapumallia,
joka poikkeaa
melkoisesti
perinteisestä
kuorikaavusta.

lin edessä päätöksen, häneltä riisuttiin kappia ja kaulus. Siitä on edelleen Ruotsissa termi ”*avkraga*”, kun pappi tuomitaan menettämään pappisvirkansa, niin ”*domkapitlet avkrage prästen*”, eli hän ei enää saa käyttää papin virkamerkkejä kuten kaulusta. Tosin piispan virkamerkkien riisuminen ei tarkoittane, että hän menettää piispanvirkansa!

Näin pohdittaessa sanoilla ”piispa laskee virkamerkit” ja ”piispalta riisutaan virkamerkit” voi – ainakin joillekin olla symbolinen merkitysero. ✕

MATTI KURONEN

RUMPALI-ROVASTI, PERHENEUVOJA (EL?), LAPPEENRANTA

Elämästä ei jäädä eläkkeelle

Eläkkeeni alkoi yskähdellen. Perheneuvojen neuvottelupäiville sain tiedon, että eläkkeelle pääsyäni on las-kettu väärin ja minulla on vielä 9 kuukautta työaikaa. Illalla minulle pidettiin elä-kejuhlat. Lohdutin järjestäjiä sanomalla, että saa minut siunata kentälle jääneenä. Syy oh-jelmanmuutokseen oli siinä, että siirryin suo-raan vanginvartijan tehtä-vistä vankilapapiksi valtion virkaan. Ennen vankila-saarnaajille luettiin kaksin-kertaiset virkavuodet.

Kuntakoulutus järjesti Kurosen perinteisen eläk-keelle jäämisminiaarin Kauneus pelastaa maail-man. Sen päätteeksi Kylpy-laitoksen ylilääkäri pyysi puheenvuoron, antoi Kylppäriin työpaidan ja totesi eläkkeeni akuu-tiksi ja lyhyeksi, koska jatkaisin seuraavalla vii-kolla Kylppäri-pappina. Kahden päivän kulut-tua löysin itseni poliisilaitokselta, missä sain ID-kortin ja avainlappuskän, koska laitoksen mie-lestä nyt olisi aikaa jatkaa sivutoimisesti hoita-maani poliisipapin työtä. Eikä tässä kaikki. Seu-rakunta-aktiivi pelastusjohtaja kutsui luokseen ja ilmoitti minun jatkavan heillä pappina, kun olin poliisilaitoksellakin. Nautittuani kirkon elä-kettä vajaan kuukauden, minulla oli kolme pap-pistystä ja kolme työpaitaa.

Syyskuussa 2013 palasin kotiin Valamosta. Lähtiessäni Kalle Holmberg sanoi, ettei elä-mää voi esittää, se täytyy elää. Kotona löysin vaimon lattialta aivoinfarktin kaatamana. Kä-

sikirjoitus meni kerralla uusiksi, minut ylennet-tiin omaishoitajaksi. Papin osa-aika-avioliitto vaihtui 24/7-suhteeksi. Esitettävää ei ollut pal-jon, elettävää sitäkin enemmän.

Vaimo sanoi kerran avioillassa, että avio-liitto on pitkä keskustelu, jonka kumpikin tie-tää joskus loppuvan kesken lauseen.

Viimeinen kierros on menossa. Näissä tun-noissa syvempiä syitä tie-dostamatta innostuin pietarilaisen Anatoly Vla-sovin Kuoleman kahvila-ideasta ja avasimme Tuo-nen Tuvan, paikan elävälle keskustelulle kuolemasta. Sen vetäminen ja osallistu-minen leskien tukitoimin-taan vaihtoivat puhutteluni

kassajonoissa Rumpali-rovastista Kalma-Ku-roseksi.

Vastakuoriutuneena pappispentuna sain seu-rata Isä Leo Merrasta seurakunnassani Konnun-suolla. Ohjaajavanhus Leon jäljiltä koen itseni osa-aika ortodoksiksi ja osallistun Saimaan skii-tat -hankkeeseen, joka rakensi viisi skiittää Ilkon saareen. Sen rannalla kohooa Konnunsuon kir-kon kattoristi, jonka pojanpoikien kanssa pöl-limme vankilan lakkauttamisen jälkeen. Oh-jaajavanukseni Leo opetti, että siinä, missä me teemme virkauraa, me olemme osa seurakun-talaistemme elämäkertojä. Johannes Krysos-tomuksen Kuusi kirjaa pappeudesta sitoo mei-dät pappeuden mysteeriin: ”Minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa.” Ei ole mitään esitettävää, on vain elettävää. ✕

Nautittuani kirkon
eläkettä vajaan
kuukauden, minulla
oli kolme pappistystä
ja kolme työpaitaa.

Hannu Pöntinen

Happea elämän keskellä

– Ajatuksia ihmisestä, Jumalasta ja kirkosta

Seurakuntaan muuttavalle, kirkkoon liittyvälle, nuorelle aikuiselle, seurakunnan jäsenelle! Anna lahjaksi kirkon jäsenyyttä tukeva kirja jota ei malta olla avaamatta ja jonka sisältö kantaa lukijaansa arkisen elämän keskellä.

Pirita Tolvasen riemastuttavasti kuvittamaan kirjaan on helppo tarttua ja sen elämänmakuiset tekstit puhuttelevat myös nuoria aikuisia. Kirjaa voi käyttää syventävänä virikeaineistona aikuis-rippikoulussa sekä isoskoulutuksen materiaalina. Se on myös hyvä idea lahjaksi kotikäynnille ja seurakunnan muistoksi minkä ikäiselle tahansa.

13,90 (15,90)

väh. 20 kpl **9,90**

väh. 100 kpl **8,90**

väh. 300 kpl **7,90**

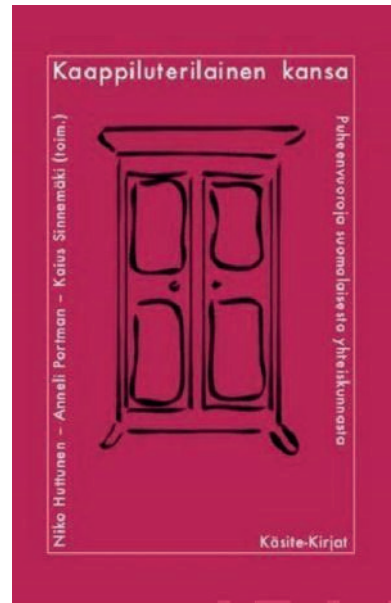
Mahdollisuus tilata myös seurakunnan omalla etulehdellä.

Seurakuntien omat, suomalaiset kynttilät!

Juhava kaste- ja alttarikynttilöitä on valmistettu Suomessa seurakuntien tarpeisiin vuodesta 1942 alkaen. Juhava-kynttilöitä voi polttaa turvallisesti mielin niin kotona kuin kirkkoissa, puhtaasti palava kynttilä tarkoittaa myös puhdasta hengitysilmaa ja nokeamattomia pintoja.

Pitkä polttoaika ja hyvän hinta-laatusuhde.

Niko Huttunen, Anneli Portman ja Kaius Sinnemäki (toim.)

Kaappiluterilainen kansa

– Puheenpuoroja suomalaisesta yhteiskunnasta

Kirja on tieteelliseen tutkimukseen perustuva yleisteos luterilaisuuden vaikutuksista suomalaiseen yhteiskuntaan. Luterilaisuus on ikään kuin kaapissa, jonka sisältöä moni ei ole edes tajunnut penkoa; tähän kaappiin Kaappiluterilainen kansa -kirja kurkistaa. Kirjan tarkoitus on tuoda laajemman lukijakunnan tietoon viime aikoina käytyä kotimaista ja kansainvälistä tieteellistä keskustelua suomalaisuuden ja luterilaisuuden välisestä suhteesta. Kirjassa perehdytään aatteisiin, asenteisiin ja vakaumuksiin, jotka tarkemmassa tarkastelussa osoittautuvat luterilaisuuden leimaamiksi.

21,90 (29,90)

KÄSITE-KIRJAT

Kastekynttilä Maria

Kastekynttilä Elämäkirja

AKI LIITOT
FÖRBUNDEN

Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimna arkisin klo 10–14. Puh. (09) 4270 1503,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset osoitteeseen
edunvalvontaa@akiliitot.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund r.y.
www.pappisliitto.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja,
Pappisliitto
Janne Keränen**

Suomen Lähetyseura
palvelupäällikkö,
pastori, TM
Puh. 040 676 1790
janne.keranen@
suomenlahetyseura.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUND

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi
Perustettu 15.6.1907

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja,
Kanttori-urkuriliitto
Minna Raassina**

Savonlinnan seurakunnan
johtava kanttori, MuM,
Diplom-Kirchenmusikerin (A)
Puh. 044 776 8060
minna.raassina@devl.fi

SUOMEN TEOLOGILIITTO
Finlands teologförbund r.y.
www.teologiliitto.fi
Perustettu 2.6.2017

**Puheenjohtaja,
Teologiliitto
Laura Leipakka**

Espoon seurakuntayhtymä
projektikoordinaattori, TM
Puh. 040 8278 514
laura.leipakka@devl.fi

STL

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni
pastori, TM, PsM
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

Yleishallinto,
neuvottelutoiminta,
edunvalvonta,
palvelussuhdeneuvonta

ASiantuntijat

Vesa Engström
TK
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi

Koulutuspolitiikka,
Teologiliiton hallinto,
teologien uraneuvonta,
palvelussuhdeasiat,
opiskelijatyö (teologia)

JÄSENPAIVELUSIITEERIT

Tuija Kukkonen
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Jäsenyysasiat, alaostot,
luottamusmieskurssit

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Merja Laaksamo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja,
AKIn viestintä, Pappis-
liiton hallinto ja alaostot-
toiminta, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Annukka Ruusula
kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriliiton hallinto
ja alaostotoiminta,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta,
opiskelijatyö (kirkkomusiikki)

LAKIMIES

Jouni Heino
OTM
Puh. (09) 4270 1502
GSM. 044 491 9195
jouni.heino@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,
luottamusmiestoiminnan
koordinointi, koulutustehtävät
(18.1.2021–2.3.2022)

JÄRJESTÖKOORDINAATTORI

Ilari Huhtasalo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1513
GSM 044 036 1610
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

Hallinto, jäsenpalvelut,
kokousjärjestelyt

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10–16 Eversheds Asianajotoimisto Oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.

member+

Tiukka etukeno.

Edullisemmat lomamökit, vakuutukset, rahoituspalvelut
ja monet muut arjen ja vapaa-ajan hankinnat.
Member+ on akavalaisten jäsenetupalvelu.

Tutustu palveluun: www.memberplus.fi